

ELÄMÄÄ SATUMETSÄSSÄ -LEIKKIÄ JA KORISTEITA SATUKIRJASTA-

Lahden Ammattikorkeakoulu,
Muotoiluinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Taideteollisuuden suuntautumisvaihtoehto
Koru- ja hopeamuotoilun pääaine
Opinnäytetyö
Kevät 2007
Eeva-Liisa Märkjärvi

Lahden Ammattikorkeakoulu, Muotoilun koulutusohjelma
Eeva-Liisa Märkjärvi:
Elämää satumetsässä – Leikkiä ja koristeita satukirjasta
Koru- ja hopeamuotoilun opinnäytetyö, 61 sivua, 12 liitesivua
Kevät 2007

Tiivistelmä

Koru- ja hopeamuotoilun opinnäytetyönä toteutettiin kolmiulotteinen kokonaisuus, joka on samalla satukirja, koriste-esine ja leikkiväline. Prosessi pohjautuu kirjan historiatiedon tutkimukseen, tekijän omiin kiinnostuksenkohteisiin satukirjoista ja niiden kuvittamisesta, sekä kolmiulotteisen ilmeen ja muodon tuomiseen esineeseen, joka perinteisesti on hyvin kaksiulotteinen.

Tuotteen luonnostelu tapahtui piirtämällä, muovailemalla, sekä askartelemalla erilaisia materiaaleja käyttäen. Kirja valmistettiin pääasiassa nahasta, mutta sen rinnalla toimi sopivassa suhteessa hopea, joka oli käsitelty patinoimalla pinta tummaksi. Lisäksi kirjaan kuuluivat neljä hopeista eläinhahmoa, jotka loivat tuotteen leikkielementin. Näillä eläimillä voi nimittäin leikkiä sadun mukana kirjan sivuilla.

Yleisilme tuotteessa oli luonnosmainen ja rento, mutta samalla arvokas ja uniikki. Kirjan sivuilta voi löytää kohokuvaa, käsinpainettua tekstiä ja hopeakoristeita. Valmistustekniikoina tuotteessa käytettiin hopeavalmuun, fotoetsausta ja tekstin ja kohokuvan painamista painopressillä.

Lähteinä käytettiin erilaisia kirjoja ja internet-sivuja, joissa käsiteltiin historiatietoa kirjoista, saduista, kuvittamisesta ja kirjojen koristelusta. Lisäksi ne käsitelivät tietoja nahankäsittelystä.

Asiasanat: Nahka, hopea, kohokuva, tekstin painaminen, fotoetsaus

Lahti University of Applied Sciences
Specialisation Line in Applied Art
Eeva-Liisa Märkjärvi
Living in the fairytale forest – Play and decorations from fairytale book
Research of Jewellery and Silver Design, 61 pages, 12 appendices
Spring 2007

Abstract

As a final work from Jewellery and Object Design, was executed three-dimensional work, which was, at the same time, fairytale book, decorative object and plaything. Process was based on research from history of books and interest of fairytales and illustrations. Also, there was purpose to bring some three-dimensional features to two-dimensional object like book normally is.

Sketching the product was made by drawing, modeling and crafting with different materials. The fairytale book was mainly made in leather and little bit of silver, which was patina. There were also four silver animals as playthings, because of you could play with them on pages.

Product was looked like sketch and relaxed but at the same time very unique and precious. On the pages from the book, there can find some relief, silver decorations and hand printed text. Techniques which was used on the process were silver casting, photo etching, hand printing, and relief making with press.

As sources, there were used different books and internet sides about history of books, fairytales, illustrations, book decorations and leather.

Terms: Leather, silver, relief, text printing, photo etching

SISÄLTÄÄ SEURAAVIA ASIOITA

1	TERVETULO A SATUJEN METSÄÄN				
2	MIKÄ SE KIRJA OIKEIN ON?				
	2.1 Kirja on esine, jossa muistot säilyvät		9		
	2.2 Kirjalla on merkitystä		9		
	2.3 Kirjat voivat sisältää satuja		12		
	2.4 Kuvilla on tärkeä rooli lastenkirjoissa		12		
	2.5 Kirjasta voi löytää kohokuvia ja kurkistusaukkoja		13		
	2.6 Nahka on kirjamateriaalina perinteinen		13		
3	MIKÄ ITSELLENI ON TÄRKEINTÄ?		17		
	3.1 Voin pitää kirjaa kädessäni		17		
	3.2 Kuvat tuovat kirjaan mielenkiintoa		18		
	3.3 Tärkeitä ovat piirrostyylit ja kuvaileva teksti		19		
4	MITEN KAIKKI TÄMÄ VAIKUTTI TYÖHÖN?		22		
5	YHTEINEN LUKUHETKI		23		
6	KERRONTEILLE TARINAN		26		
	6.1 Satuhahmot syntyivät valokuvista		26		
	6.2 Satu kertoo elävästä elämästä		27		
	6.3 Luonnostelua erilaisilla tekniikoilla		30		
	6.4 Perinteiset materiaalit tuotteeseen		31		
	6.5 Tarkat kokeilut takaavat hyvän lopputuloksen		34		
	6.6 Käytettävät tekniikat		35		
	6.6.1 Nahan valinta tuotteeseen		35		
	6.6.2 Kohokuvat ja teksti nahassa		38		
	6.6.3 Hopeaosien valmistus		39		
	6.6.4 Tuotteen tukirakenteet		39		
7	LOPPUTULO KSENA KOSKETTELUKIRJA		47		
	7.1 Eläimille oma koti		52		
8	JAMITÄ SITTEN TAPAHTUIKAAN?		53		
	8.1 Sadun luonnehdinta		53		
	8.2 Tuotteen analysointi		56		
	8.3 Prosessin analysointi		56		
	8.4 Tuotteen jatkokehittäminen		58		
9	JÄÄHYVÄISTEN AIKA		59		
	LÄHTEET				
	KIRJALLISUUSLUETTELO				
	LIITTEET				

TERVETULOA SATUJEN METSÄÄN

Tämä on kertomus erilaisuudesta, toveruudesta ja henkilökohtaisista tunteista. Tämä on samalla tarina siitä, kuinka tämä työ syntyi ja toteutui. Tämä on opinäytetyö, jossa tavoitteina oli yhdistää teksti, kuva ja muoto yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Työssä yhdistyvät kiinnostus satukirjoihin, kirjan pitkän historiaperinteen kunnioitus, sekä ajatus siitä, että kaksiulotteisen maailman voisi muuttaa kolmiulotteisempaan muotoon.

Lastenkirjoissa kolmiulotteisuus erilaisine nappuloineen ja kurkistusaukkoineen on jo tuttua. Siksi olisi varmasti ollut mielenkiintoista tuoda kolmiulotteisuutta mukaan aikuisten kirjallisuuteen, jossa se on vieraampi käsite. Minä en kuitenkaan osaa kirjoittaa romaaneja, poliittisia esseitä, saati runoja. Siksi päätin tehdä jotain, mitä paremmin osaan, eli satuja. Ajatus aikuisten kirjasta ei kuitenkaan hävinnyt kokonaan. Vaikka tuote onkin lastenkirja, päätin tuoda siihen mukaan elementtejä, joilla tuote voidaan samalla kohdistaa myös aikuisille. Näin sain luotua tuotteen, joka toimii sekä lapsille, että aikuisille. Ja vieläpä niin että, he käyttävät sitä yhdessä.

Tuotteessa yhdistyvät satu, kuvat, kolmiulotteisuus, sekä leikkielementti. Nämä kaikki elementit osaltaan kehittävät lapsen mielikuvitusta. Tuotteessa käytin perinteisiä materiaaleja: Nahkaa vanhana kirjamateriaalina, sekä hopeaa perinteisenä koriste-esinemateriaalina. Materiaalienvallinnat, sekä valmistusprosessi loivat tuotteesta arvokkaan, uniikkiomaisen, käsityötuotteen, joka sopii niin päivittäiseen käyttöön, kuin taide- ja koriste-esineeksi, ja nämä ominaisuudet kiinnostavat juuri aikuisia.

Valmistusprosessi oli hyvin mielenkiintoinen ja piti sisällään paljon erilaisia työtekniikoita. Kirjaa valmistaessani pääsin tutustumaan muun muassa hopean valamiseen, fotoetsaamiseen, grafiikanprässin käyttöön tekstiä ja kohokuvia painaessani nahkaan, sekä hieman ompelukoneen käyttöön työtä viimeistellessäni. Lisäksi prosessiin sisältyi pitkä suunnitteluvaihe, jonka aikana tutustuin kirjan historiaan. Luonnosteluun hain vaikutteita historiasta löytämistäni kirjamalleista, sekä asioista jotka koin itselleni merkityksellisiksi tuotteen muodon ja materiaalien kannalta.

Satua varten hain vaikutteita omasta elämästäni. Henkilökohtaiset tunteet, kiinnostus erilaisia eläimiä kohtaan, sekä mökkielämä, jota kesäisin paljon harrastan, vaikuttivat voimakkaasti sisältöön. Tekstistä muovautuikin lopulta eläinsatu, joka sijoittuu metsärantaan, ja jossa käsitellään erilaisia tunteita ja ystäväyyttä.

MIKÄ SE KIRJA OIKEIN ON?

Siinäpä vasta kysymys! Päätin esittää sen Alpulle, ja kun kerroin kirjan olevan hieman lehden tapainen, kirkastuivat Alpun silmät oitis. ”Ai, lehtykäisen? Juu, niistä minä pidän, tuulen mukana kieppuvista lehtykäisistä... Jos kirjakaiset ovat yhtäänkin samanlaisia, pidän minä niistäkin” Nyökyttelee Alppu leveä hymy naamal- laan ja minä päätän lopettaa kyselemisen.

2.1 Kirja on esine, jossa muistot säilyvät

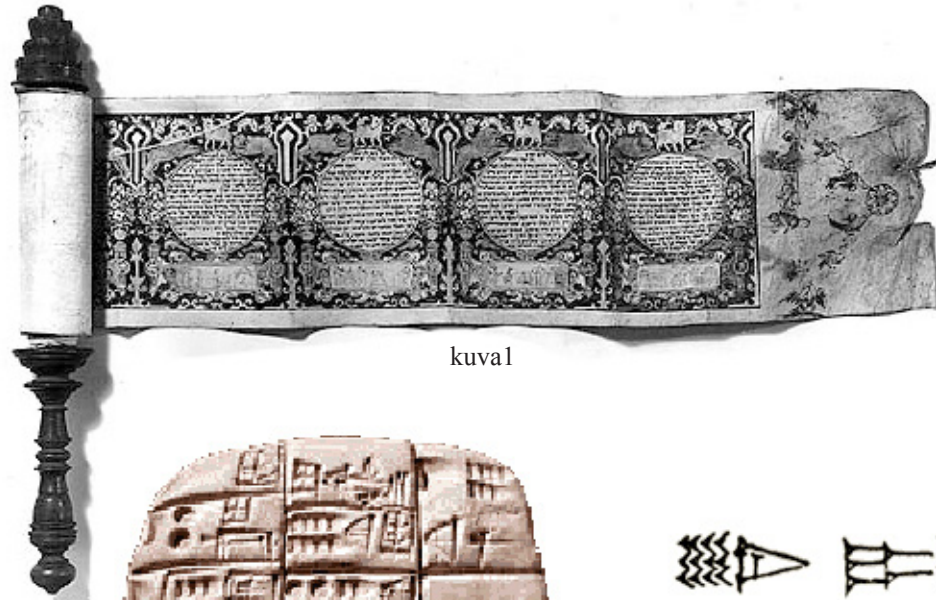

Kirjan historia kantaa hyvin kauas. Kirja voidaan oikeastaan katsoa olevan yhtä vanha kuin ihmisen historiakin. Ihmisellä on aina ollut tarve ikuistaa ja tehdä näkyväksi merkkejä omasta olemassaolostaan. Alussa tehtiin kuvia luolan seinille, mutta pian ne kehittyivät erilaisiksi merkeiksi ja symboleiksi savitauluihin ja pergamenteille ja lopulta kirjaimiksi paperille. Luolamaalauksia ei sinällään voida sanoa kirjoiksi, jos tarkoitetaan kyseistä esinettä, mutta merkityksiltään ne olivat kuitenkin kirjaa vastaavia, paikka johon voitiin merkitä näkyväksi tapahtumia ja uskomuksia omasta elämästä. Tarve merkitä muistiin synnytti siis kirjan. Esineen, jossa muistot säilyvät. (Moilanen 1997, 12.)

Kirjoissa on käytetty vuosien saatossa hyvin erilaisia materiaaleja sen mukaan mitä on ollut helpoiten saatavilla. Yleisimmin on käytetty nahkaa ja erilaisia kasviraaka-aineita, kuten palmunlehtiä, bambua, ja kaislaa. Tunnetuimpia kirjoituslustoja ovat olleet kaislasta valmistettu papyrus, joka keksittiin Egyptissä 3000 eKr. sekä eläimen nahasta valmistettu pergamentti, joka tuli käyttöön Kreikassa 200 jKr. ja tietenkin paperi, joka keksittiin Kiinassa 150-luvulla, vaikkakin Eurooppaan se ehti vasta 1300-luvun tienoilla. Vanhimpia kirjoituslustoja ovat olleet kivi- ja savitaulut, joita käytettiin Mesopotamiassa vain hivenen aiemmin kun Papyrus keksittiin Egyptissä. (coloria.net, 2007.)

Kirjan ulkonäkö on totuttu näkemään samana neljäkulmaisena sidottuna esineenä, eli koodeksina, jo viimeiset 1800 vuotta (Moilanen 14). Siksi on ymmärrettävää, ettei nykyisin kirjaa muunlaisena osata enää nähdäkään. Kun katsoo historiaan, voi löytää yllättävän monia muoto- ja kirjalle. Milloin kirja on ollut rullalla, milloin haitarimallisenä ja milloin on yksittäisiä sivuja pujotettu kangasnyöriin tai puutikkuun. Vaikka muotoja on monenlaisia ja kirjojen kannet toisinaan hyvinkin kolmiulotteisia, on kirjan sivujen ulkonäkö ollut lähes aina kaksiulotteinen ja litteä. Syy tähän selittyy yksinomaan käytännöllisyyden kannalta, sillä kirjat on helpoin säilyttää, kun ne ovat litteitä ja mahtuvat mahdollisimman pieneen tilaan. (Moilanen 1997, 13-17.)

ERILAISIAKIRJAN MUOTOJA HISTORIASTA

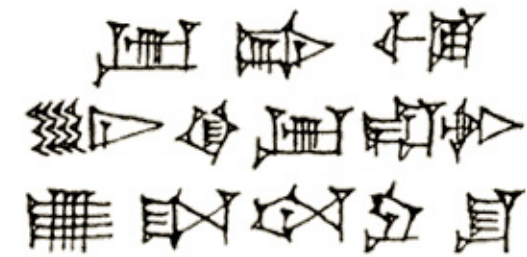
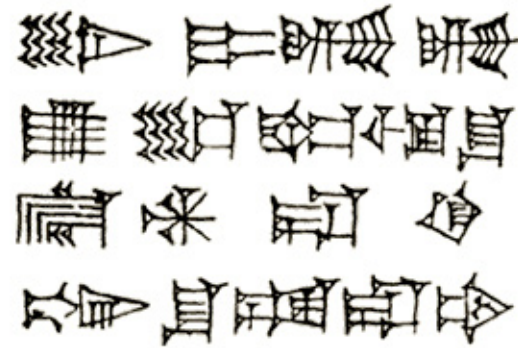
kuva1

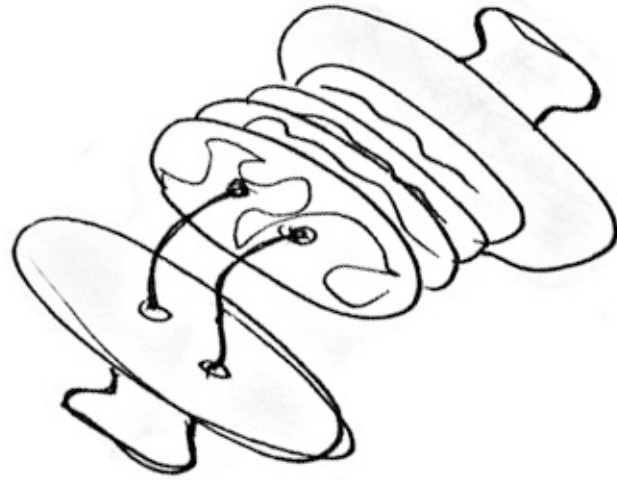

kuva2

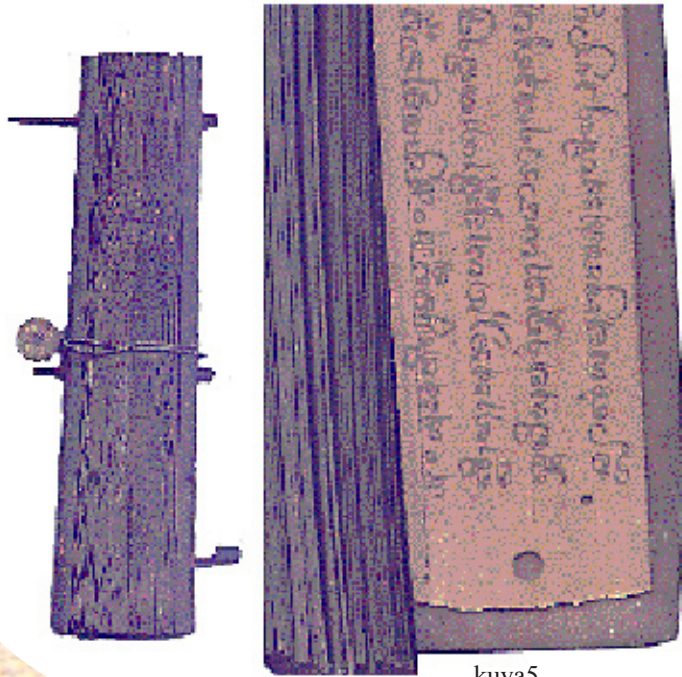

kuva3

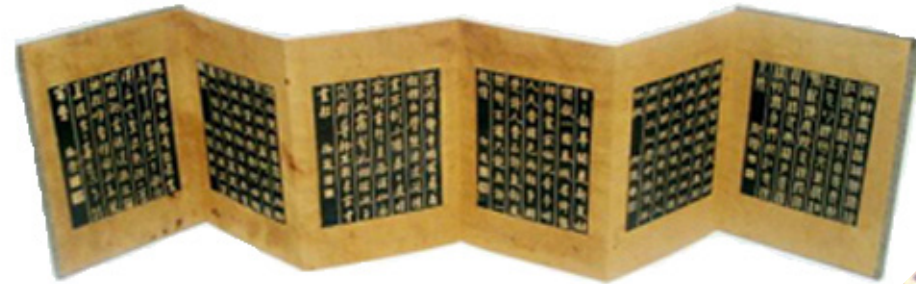

kuva4

kuva5

kuva6

2.2 Kirjalla on merkitystä

Kirjat ovat aina merkinneet ihmisille paljon. Henkilökohtaisella tasolla kirjat toimivat yleensä tiedonlähteinä, mutta niiden merkitys on suuri myös mielikuvien antajana ja tunnelman luojana. Kirjat tarjoavat lukijalleen ajattelemisen aihetta ja erilaisia näkökulmia elämästä.

Kirjalla on suuri arvo ihmiskunnan kehityksen kannalta. Kun asioita on ajan saatossa kirjattu muistiin, ei ihmisten tarvitse opetella kaikkea ulkoa. Nykyaikaisten keksintöjen kehittäminen olisi täysin mahdotonta, jos historiassa syntyneitä keksintöjä ei olisi muistissa. Ja jotta näitä merkintöjä pystyisivät mahdollisimman monet ymmärtämään, tarvittiin yhteinen kirjoitettu kieli. Siksi kirjapainotaidon kehittyttyä alettiinkin samalla kehittää kirjakieltä ja opettaa lukutaitoa yhä laajemmalle joukolle. Kun kansakunnilla oli yhtenäinen kieli, oli mahdollista kääntää kirjoja myös muille kielille ja näin muistiin merkitty tieto saattoi levitä ympäri maailman. Tämä on ehkä luonnollista ihmiskunnan kehittymistä, mutta kaiken tämän taustalla on kirja ollut vaikuttavana esineenä, ilman tätä keksintöä ja taitoa luoda kirjoissa olevaa informaatiota, ei nykyinen kehitysaste olisi sitä mitä se nyt on. (Kivelä, 1991, 14–15.)

2.3 Kirjat voivat sisältää satuja

Sadulla on hyvin pitkä historia, kuten kirjallakin. Vanhin löydetty satu on peräisin Egyptistä 1250-luvulta eKr. Euroopassa sadut ovat yksi niistä harvoista kansanperinteenlajeista, jotka ovat säilyneet nykypäiville lähes muuttumattomina. Ja huomattavaa on, että niitä yhä luetaan ja painetaan kirjoihin. (Apo, 1986, 5, 20.)

Suomenkielessä sana satu mielletään yleensä lapsille kirjoitetuiksi kertomuksiksi. Lapsien sadut ovat kuitenkin melko tuore juttu historiassamme, sillä aiemmin satuja ei ollut tarkoitettu lapsille, vaan etupäässä aikuisille. Satuja käytettiin opetuksina ja varoituksina kirkkoissa ja kouluissa ja siksi monet vanhemmat sadut pitävätkin sisällään opetuksia. Muutoin ne ovat olleet lähinnä ajankuluna kerrottuja kertomuksia, joihin ei ole uskottu. (Järvinen, 1982, 85–87, 103–105.)

Satua on vaikea määritellä yksiselitteisesti ja yleensä kun puhutaan saduista, tarkoitetaan ihmesatuja. Sadut voidaan kuitenkin jakaa hyvin moniin eri ryhmiin, joista yleisimpiä ihmesatujen lisäksi ovat eläinsadut, novellisadut ja pilailusadut. Sadut sijoittuvat epätodelliseen paikkaan. Hahmot ovat yksinkertaisia ja ne omaavat jonkin yleispiirteen, ne ovat joko ilkeitä tai kilttejä, iloisia tai surullisia. Toisto ja kaavamaisuus ovat myös saduille yleinen piirre. Juoni on monitapahtumainen, mutta niin yksinkertaisesti kerrottu, että kaikki voivat sen ymmärtää. Hahmojen syvällisempi kuvailu, niin luonteen kuin ulkonäönkin osalta jää usein suppeaksi, koska se ei ole juonenkerronnan kannalta olennaista, mahdollinen kuvitus kertoo yleensä nämä asiat. (Järvinen 1982, 85–86 ja www.helsinki.fi.)

Itse suunnittelin

tuotteeseeni eläinsadun, jossa hahmot puhuvat ja ajattelevat kuin ihmiset.

Tämä on yleinen piirre eläinsaduille, mutta toisin kuin monissa nykyaikaisissa satukirjoissa ja animaatioelokuvissa, minun kertomuksessani eläimet eivät pukeudu vaatteisiin, tai kävele takajaloillaan käyttäen etujalkojaan käsien tavoin.

Vanhoista kansansaduista juuri eläinsadut olivat niitä, jotka sisälsivät opetuksen ja niissä päähahmot esiintyivät lähes aina pareittain. Parit olivat toisiensa vastakohtia ja yleensä toinen narraa toista. (Järvinen 1982, 85–86.) Tämä ei ole kuitenkaan oman satuni perusta, vaan haluan kunnioittaa hahmojen erilai-suutta ja ennemminkin tuon jokaisesta jotakin hyvää esille.

2.4 Kuvat ovat kiinteä osa lastenkirjoja

Samalla tavoin kun sadut olivat ennen tarkoitettu aikuisille, niin kuvituskin kuului kiinteästi juuri aikuisten kirjoihin. Ennen kun valokuvaus keksittiin, tai sen käyttö yleistyi, tehtiin kaikki kuvat ja koristukset kirjoihin käsin, joko suoraan paperille piirtämällä tai maalaamalla, tai erilaisilla taidegraafikan menetelmillä painamalla. Kaikkein koristeellisimpia kirjoja olivat uskonnolliset kirjat ja varsinkin raamatut. Lastenkirjoihin kuva siirtyi 1600-luvulla, kun kasvatustieteen piirissä keksittiin kuvan merkittävä vaikutus oppimisessa (satua ja totta, 2005, 12).

Ajan myötä kuvien osuus kirjoissa on selvästi vähentynyt, valokuvien käyttö on onneksi tullut korvaamaan tätä aukkoa, mutta siitä huolimatta esimerkiksi aikuisten romaaneissa vain hyvin harvoin kansikuvan lisäksi on yhtä ainoaa kuvaa. Lastenkirjoihin kuva kuitenkin kuuluu hyvin läheisesti.

Kuvan merkitys kirjassa on lukijalleen suuri, se vaikuttaa ehdottomasti kirjan kiinnostavuuteen. Tutustuin erilaisiin satukirjoihin ja tarkastelin miten eritavoin kuvaa on niissä käytetty. Yleistä on, että käytetään erillisiä kuvasivuja ja tekstisivuja. Tällöin kuvat ovat isoja, koko sivun kokoisia ja toisinaan jopa koko aukeaman kokoisia. Toinen tapa on sommitella kuvat tekstin sekaan, jolloin kuvat voivat olla hyvin pieniäkin. Usein näkee satuhahmojen seikkailevan tekstin seassa ilman sen kummempaa taustaa. Myös pieniä yksityiskohtia on saatettu lisätä tekstin sekaan. Esimerkiksi puusta tippuilevia lehtiä on ripoteltu pitkin poikin sivua, tai vaikkapa lumeen painuneet jalanjäljet kulkevat tekstin halki sivun laidasta laitaan. Mo-nesti käytetään näitä kahta tapaa sekaisin, siten kirjaan saadaan elävyyttä ja vaihtelevuutta.

Pienten lasten kuvakirjoissa on yleistä, että kuvat ovat isoja. Kuva voi peittää koko sivun tai jopa aukeaman. Tekstille on lisätty oma tekstikenttä sivujen reunoilta tai se on liitetty suoraan kuvan päälle. Tämä on mahdollista silloin, kun tekstiä on vähän.

2.5 Kirjasta voi löytää kohokuvia ja kurkistusaukkoja

Kirjojen koristelu tuli muotiin myöhäiskeskiajalla. Tällöin kirjojen kannet muistuttivat lähinnä korurasioita ja olivat hyvin kolmiulotteisia. Kansissa käytettiin arvokkaita materiaaleja, kuten hopeaa, norsunluuta, emalia ja helmiä. Kannet verhoiltiin myös arvokkailla tekstiileillä tai nahalla. (Moilanen, 1997,

14.)

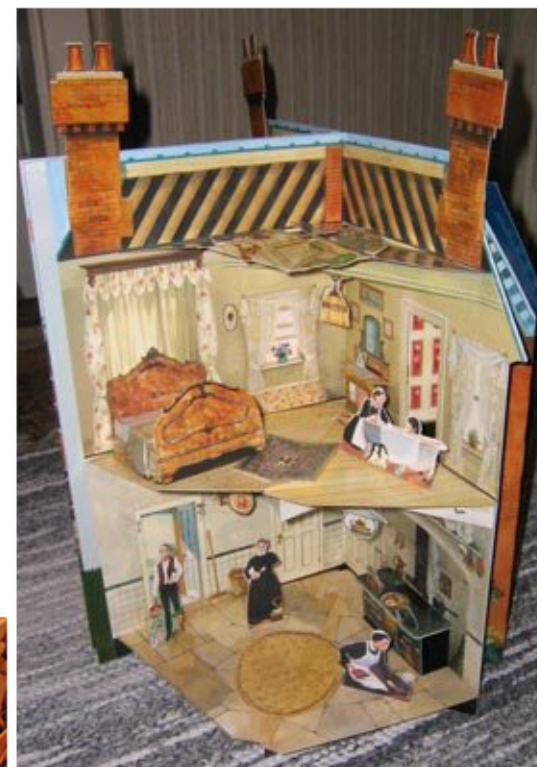
KOLMIULOTTEISUUTTA LASTENKIRJOISSA

kuva7

kuva8

kuva9

KOLMIULOTTEISUUTTA JA KORISTELUA KIRJOISSA

kuva10

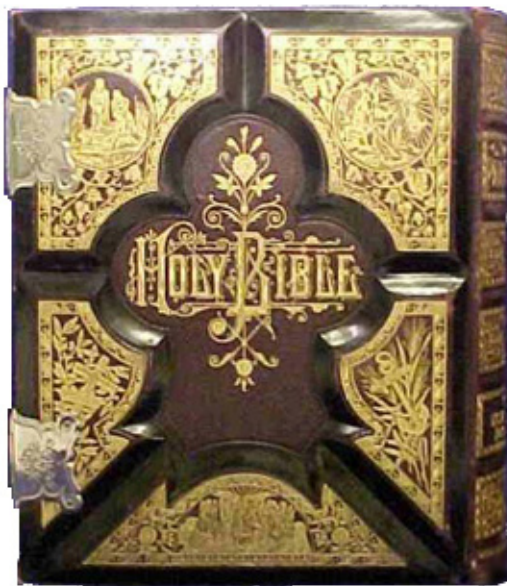
kuva11

kuva12

kuva13

kuva14

kuva15

Kirjojen kannet voivat yhä olla upeita ja kolmiulotteisesti koristeltuja, mutta todella harvoin tämä jatkuu kirjan sisäsivuille. Lastenkirjat ovat oikeastaan ainoita kirjoja, joissa kolmiulotteisuutta löytyy myös kirjan sisältä. Parhaimpana esimerkkinä toimivat näkövammaisille ja pienille lapsille tarkoitetut koskettelukirjat. Valitettavasti kuitenkin tämä kolmiulotteisuus vähenee, mitä vanhemmalle lapselle tuote on suunniteltu. Kolmiulotteisuutta näissä kirjoissa käytetään erilaisilla koholla olevilla osilla, tai kurkistusaukoilla, joista näkee seuraavalle sivulle. Lastenkirjoissa voi olla painikkeita, joita painamalla kuuluu ääntä. On myös erilaisia naruja ja vipuja, joita vetämällä jokin kirjassa oleva objekti liikkuu. Hienoimpia esimerkkejä siitä, miten kaksiulotteisesta pinnasta voi saada kolmiulotteisen tilan, ovat näyttämökirjana tunnetut tuotteet. Kirjan sivuille on rakennettu kartongista kasaan taiteltu rakennelma, joka avautuu tai nousee ylös kirjan sivulta kun se avataan.

Aikuisille tarkoitetuissa tuotteissa kolmiulotteisuutta yleensä löytyy erilaisista valokuva-albumeista, muistikirjoista tai vieraskirjoista, harvemmin siis painetun kirjallisuuden joukossa. Kolmiulotteisuus yleensä näkyy näiden tuotteiden kansissa joko kohokuvioina tai upotuksina. Nahkakansissa käytetään jonkin verran reliefi-, eli sokkopainantaa. Jonkun verran on myös puusta tai metallista valmistettuja kansia, joihin on veistetty tai pakotettu koristekuvioita. Yksinkertaisimmillaan kirjan kanteen on liimattu puusta tai paksusta pahvista leikattu kuva tai figuuri. Kansia voi muistuttaa myös valokuvan, tai taulun kehyksiä, silloin se koostuu kahdesta pahvista, joista päällimmäistä käytetään aukkopahvin tavoin jolloin muodostuu syvennys. Syvennykseen on saatettu laittaa jokin kolmiulotteinen objekti.

2.6 Nahka on kirjamateriaalina perinteinen

Nahka kirjamateriaalina on esihistoriallinen, mutta nykyisin lähinnä vain käsien sidotuissa kirjoissa käytetään nahkaa. Pergamenttirullat olivat ensimmäisiä nahasta valmistettuja kirjoja, mutta sen jälkeen kun nykyinen koodeksi-kirjamalli kehiteltiin ja paperin käyttö yleistyi, nahan käyttö vakiintui lähes kokonaan kansimateriaaliksi. Yleisin nahan käsittelymuoto on värjäys.

Perinteisiä koristelukeinoja värjäyksen lisäksi ovat kultaus ja sokkopainanta. Kultauksessa käytetään joko aitoa lehtikultaa, tai lyöntimetallia, joka nykyisin on edullisuutensa vuoksi yleistynyt. Sokkokuvioinnilla tarkoitetaan nahan pintaan uppopainettua kuviota. Tekniikassa märkään nahkaan painetaan kuumalla leimasimella koristekuvioita, kirjaimia, tai kokonaisia kuvia. Erilaisilla viimeistelyraidoilla voidaan suoraan käsin painaa koristeita nahkaan, mutta jos halutaan isompi kuva, voidaan puristus tehdä prässillä. Nahkaa voidaan pakottaa käsin tarkoitukseen sopivilla puns-seleillä. Tämä on kuitenkin aikaa ja tarkkuutta vaativaa, joten tekniikkaa käyttävät oikeastaan vain käsityöharrastajat, jotka valmistavat esimerkiksi nahkaisia vöitä, rahapusseja, tai laukkuja.

(Moilanen 1997, 88 , www.vak.fi 2007.)

MIKÄ ITSELLENI ON TÄRKEINTÄ?

”Ai minulleko?” Valpastui Kasperi kuullessaan kysymyksen. ”Juu, kyllä vain... Kaikkein tärkeintä on... Ja kovasti onkin!” Kasperi jutustelee tärkeän näköisenä ja jään odottamaan saako Kasperin muodostettua mitään ymmärrettävää lausetta. ”Ja mitä se sitten on?” Kasperin jatkaa jutusteluaan, ”Noh tuota... olisiko se sellainen... aivan pieni ja tuhiseva rupsu... Vai eikö? Ehkä vähän suurempi sitten?” Niinpä niin, Kasperin se tykkää rupsutella, mutta eihän nyt ole siitä kyse ollenkaan. Kysymys oli nimittäin asetettu minulle, kiitos kuitenkin Kasperin mielipiteestäsi...

3.1 Voin pitää kirjaa kädessäni

Minä olen Satujen metsän kuvakirja!
Minut luettiin ja revittiin ja riepoteltiin
Kanteni on halki, kaikki sivuni ovat irti
– sillä rakkaus on kovakouraista toisinaan.

Sentään vielä lasten suosikki olen!
Linnan lähellä ritari ratsain – liljanvalkea
Tornissa prinsessa viiksineen,
Jotka ilkeä poikaviikari hänelle piirsi.

Mitä me kuvakirjat siis tahdomme?
Sinne tänne kieppua kuin huhtikuun tuulet!
Elää, tulla rutistetuksi, rakastetuksi rikki
– ja sitten lakata olemasta!

Lennart Hellsing, Bokbok eller En boktöks tokbok
(Kirjakirja eli Kirjahullun hullukirja) Raben & Sjögren
1987, Göteborgin taidemuseo.

Mietin mitä kirjat itselleni merkitsevät ja miksi ne kiinnostavat minua. Tästä ajatuksesta pääsin kiinni luettuani edellä olleen runon satukirjan olemuksesta. Tärkeintä minulle on, että voin pitää kirjaa käsissäni. Sen kanssa voi hautautua sohvan nurkkaan. Kovakantinen kirja tuntuu sylissä jotenkin turvalliselta, kuin suojakilpi kirjan sisäisen fantasiamaailman ja sen ulkopuolisen todellisen elämän välillä. Usein, kun pohdiskelee kirjan sisältöä, kirjan painaa vaistomaisesti itseään vasten. Tuntuu, että jos kirjan laittaisi pois, ajatuskin häviäisi mukana.

Monet kirjat ovat isoja ja painavia, ja vaikka niitä on vaikea käsitellä, antavat ne itsestään arvokkaan kuvan. Tällaisen esineen ääressä tulee jotenkin harras

olo, eikä painavuus siksi ole kirjassa huono ominaisuus. Samoin kuin kirjan koko tai kulmikas

muotokaan, sillä ne omalla tavallaan luovat tätä arvokkuutta. Kuitenkin kun ajattelee pitkää romaania, jonka parissa viettää useita tunteja, olisi mukavaa, että se tuntuisi kädessä mahdollisimman hyvältä, eikä painasi liikaa.

Käytetty kirja, jonka kulmat ovat kuluneet pyöreiksi, tuntuu monesti mukavammalta kuin aivan uusi kirja. Vanhaa kirjaa uskaltaa myös käsitellä ronskimmin, koska ei tarvitse enää pelätä sen kulumista. Kirjat tuoksuvat jännälle, yleensä hyvälle ja se luo tunnelmaa. Vanhat kirjat tuoksuvat erilaiselle kuin uudet ja niiden sivut ovat usein kellastuneet, mikä näyttää kauniilta. Kirjan kansimateriaalilla on myös merkitystä. Kankaiset tai nahkaiset kirjankannet ovat mukavia pitää kädessä, sillä ne tuntuvat pehmeiltä ja lämpimiltä ihoa vasten. Paperiset, tai muovipinoitetut kannet taas ovat kylmiä ja kovia.

3.2 Kuvat tuovat kirjaan mielenkiintoa

Liisa oli istuskellut siskonsa kanssa rannalla ilman sen kummempaa tekemistä ja alkoi jo väsyä. Hän oli pari kertaa kurkannut kirjaa, jota hänen siskonsa luki, mutta siinä ei ollut kuvia eikä keskusteluja, ”ja mitä itua on kirjassa”, Liisa ajatteli, ”jos siinä ei ole kuvia tai keskustelua?”

(Carroll 2000, 11.)

Liisa Ihmemassa-kirja alkaa mielestäni mukavalla ajatuksella siitä, millainen kirjan tulee olla, tai pikemminkin, millainen se ei saa olla.

Kuvat tuovat kirjaan mielenkiintoa, ne elävöittävät tapahtumia. Lastenkirjoissa, joissa tekstiä on vähän, ne luovat koko tarinan. Ihmettelen, miksei kaunokirjallisuudessa voisi olla enemmän kuvia mukana. Kuvat motivoivat lukemaan, sillä kirjan kiinnostavuuteen ehdottomasti vaikuttaa se miltä yleisilme sivuilla näyttää.

Satuihin olen tutustunut kuvituksen kautta, sillä ihailen suuresti satukuvituksia ja harrastan niiden piirtelyä itsekkin. Satukirjaa selaillessa en kuitenkaan malttanut vain katsella kuvia, vaan yleensä luin myös tekstin ja pian huomasin jääneeni koukkuun satuihin.

Monesti aivan pienille lapsille tarkoitetuissa kirjoissa teksti on yksinkertaista ja vaikka ajatus olisi kaunis, ei se tarjoa aikuiselle ihmiselle mitään sen syvällisempää. Tällöin onnistunut kuvitus voi korvata tekstin vaillinaisuuksia. Hyviä satuja on paljon ja mielestäni kirja on parhaimmillaan silloin kun siinä on jotakin sekä lapsille, että aikuisille.

3.3 Kuvituksessa tärkeintä on piirrostyylillä, saduissa kuvailevat sanat

Puh söi aina mielellään kello yhdentoista aikaan aamulla, joten hän tuli iloiseksi nähdessään Kaniinin ottavan esiin lautasia ja kulhoja ja kun Kaniini kysyi: - Hunajaako vai maitoa leivän kanssa? Oli hän niin ihastunut, että vastasi: - Molempia. Mutta jotta ei näyttäisi kovin ahneelta, hän lisäsi: Mutta älä vaivaudu tuomaan mitään leipää minun vuokseni. Ja sitten hän ei sanonut mitään pitkään, pitkään aikaan... kunnes hän lopulta nousi seisomaan ja hyräili itsekseen verraten paksulla äänellä, puristi Kaniinin käpälää ja sanoi, että hänen ehdottomasti täytyi lähteä. - Täytyykö sinun? Kysyi Kaniini kohteliaasti. - Tjaa, sanoi Puh, kyllähän minä oikeastaan voisinkin jäädäkin hetkeksi, jollei se - jos sinä, ja hän katseli itsepintaisesti ruokakomeroon päin. (Milne 2001, 30)

Kuvituksessa tärkeintä ei ole värit, vaan piirrostyylillä. Eniten pidän piirretyistä kuvista tai piirroksen omaisista grafiikan vedoksista. Monesti pelkät mustavalkoiset tussipiirroksukset tai etsaukset ovat kiehtovampia kuin hyvin värikkäät maalatut kuvat, niissä on aivan omanlaisensa tunnelma. Pidän luonnosmaisesta rennosti tyylistä, missä katsojalle jätetään mielikuvituksen varaa. Viivan muoto ja tyyli ovat tärkeitä, pienillä yksityiskohdilla voidaan saada hahmoon erilaisia tunnetiloja näkyville.

Yksi piirrossuosikeistani on Patrick McDonnellin Kamut -sarjakuva. Hahmojen olemus ja erilaiset piirteet ovat mielestäni saatu hyvin esille näissä piirroksissa. Pienillä eleillä on saatu esimerkiksi kissan viekkaus ja sulavat liikkeet esille.

Eniten kuitenkin ihailen englantilaisen E. H. Shephardin kynänjälkeä. Hän on tehnyt kuvia muun muassa Nalle Puh ja Kaislikossa suhisee -kirjojen alkuperäispainoksiin. Muita mieleisiäni kuvittajia ovat Tove Jansson tunnettujen muumikuvien kautta, Antoine de Saint-Exupéry (Pikkuprinssi), Beatrix Potter (Petteri Kaniinin tarinat), sekä Janosch (tarinat Pikku karhusta ja Pikku tiikeristä).

Saduissa tärkeintä minulle on niissä käytetyt sanat ja juoni. Satujen tulee olla ilmeikkäitä ja hauskoja. En pidä vanhoista saduista, joissa tapahtuu ilkeitä asioita ja ne sisältävät opetuksia, sillä sadut voivat olla myös lempeitä ja hyväntahtoisia. Pidän kuvailevasta tekstistä. Nalle Puh kuuluu lempisatujeni joukkoon, Siinä hahmot ovat hieman tyhmiä ja yksinkertaisia, mutta sitä kautta huvittavia. Näitä tarinoita lukiessa ymmärtää, että elämän ei tarvitse olla niin vakavaa ja, että itselleenkin voi nauraa. Kertomuksissa on hyviä oivalluksia niistä ajatuksista, joita meille kaikille tulee mieleen, mutta ne ehkä tuntuvat niin typeriltä, ettei niitä halua sanoa ääneen. Onneksi kirjan hahmot ovat niin yksinkertaisia, etteivät ymmärrä olla sanomatta näitä asioita. Omalla tavallaan hahmot ovat kuitenkin viisaita ja opettavat paljon asioita lukijalleen ja antavat miettimisen aihetta. A. A. Milnen Nalle Puh satujen lisäksi olen ihastunut satu-ihin: Kaislikossa suhisee (Kenneth Grahame), Pikkuprinssi (Antoine de Saint-Exupéry) ja Liisa Ihmemaassa (Lewis Carroll).

KIINNOSTAVIA KUVITUKSIA

kuva 16

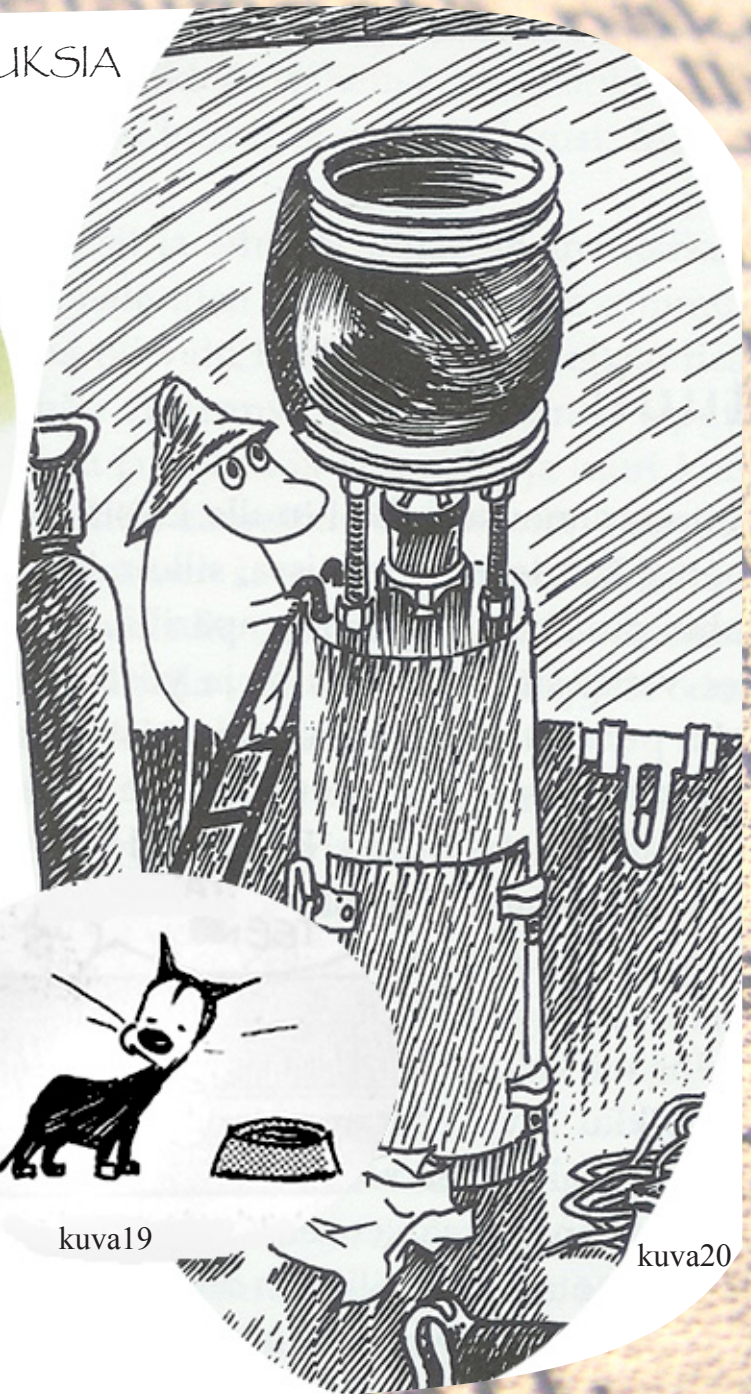
kuva 17

kuva18

kuva19

kuva20

E.H.SHEPARDINKYNÄNJÄLKEÄ

kuva 21

kuva22

kuva24

kuva23

MITEN KAIKKI TÄMÄ VAIKUTTI TYÖHÖN?

Kirjan pitkän historian ymmärrettyäni, päätin kunnioittaa tätä merkittävää esinettä, poimimalla joitakin kiinnostavia muotoja omiin luonnoksiini. Näitä muotoja edustivat muun muassa häitarikirja ja aasialainen palmunlehtikirja. Tämä oli samalla myös alkusysäys koko prosessille, sillä vaikka alussa olinkin suunnitellut luovani tuotteen muodon lähestulkoon pelkän sadun ja kuvituksien innoittamana, huomasin pian tarvitsevani jotakin syvällisempää, mistä lähteä liikkeelle.

Tuotteen ulkomuotoon vaikuttivat myös seikat, joita oivalsin, kun pohdin omaa suhdettani kirjoihin ja sitä, mikä itselleni kirjoissa on tärkeintä. Tätä kautta minulle muodostui käsitys siitä miltä kirjan tulee näyttää tai tuntua kädessä. Tämä vaikutti suoraan materiaalivalintoihin, mutta myös tuotteen muotoon ja haluan lisätä kolmiulotteisia, kosketeltavia elementtejä kirjan sivuille.

Tutkin myös satujen historiaa ja eniten minua siinä kiinnosti ajatus siitä, että aikoinaan sadut oli kirjoitettu aikuisille. Tämä puolestaan kannusti minua pohtimaan sitä, miten satukirjasta nykyisin saisi aikuisia kiinnostavan tuotteen.

Kuvittamisen suhteen minulla oli vaikeuksia, sillä en osannut päättää miten kuvat tuotteeseeni liittäisin. Tässä yhteydessä minulle oli lähinnä haittaa siitä, että tutkin sitä mitä oli jo tehty ja miten perinteisesti kirjat kuvitetaan. Yritin liikaa yhdistää piirrettyä kuvaa kirjaan, enkä nähnyt sitä mahdollisuutta, minkä kohokuva minulle antoi.

Hain hyvin pitkään itselleni sopivaa tapaa tuoda kolmiulotteisuutta ja kosketeltavuutta tuotteeseeni. Pienille lapsille tarkoitetut koskettelukirjat ja näyttämökirjat kiehtoivat minua eniten, Näissä tuotteissa omalle oivaltamiselle jätetään sijaa ja niistä voi löytää vaikkapa yllätyksen, ehkä jopa äänen. Nämä tuotteet vaikuttivat paljon luonnosteluuni ja sain idean siitä, että kirjassa olisi jotakin jonka voisi ehkä ottaa irti, tai jotain, jolla voisi leikkiä sadun tapahtumien mukana.

Kiinnostukseni satukuvituksiin ja – kirjoihin, oli hyvin suurena vaikuttajana tuotteeni kuvien ja sadun luonnostelussa. Aiemmin luettelin muutamia kuvittajia ja satukirjailijoita, joita ihailen. On selvää, että heidän tekemisensä vaikuttaa omaan tyyliini ja ajattelutapaani ja sitä kautta tämän tuotteen suunnitteluun. Suurimmaksi osaksi vaikutteiden ottaminen tapahtuikin alitajunteisesti. Kuitenkin E. H. Shepard on sellainen kuvittaja, kenen piirroksiin palaan kerta toisensa jälkeen. Ja niin löysin nytkin itseni Nalle Puh- kirjoja selaillemasta kesken eläin- ja maisemakuvieni luonnostelun.

5

YHTEINEN LUKUHETKI

Tuotetta suunnitellessani, en ajatellut pelkästään lapsia, vaan yhtäläillä aikuisia. Itse olen nuori aikuinen, joka pitää saduista ja siksi mielenkiintoisinta olisi palvella samanhenkisiä aikuisia. Mielestäni minun ei kuitenkaan tule rajata kohderyhmääni näin suppeasti, sillä nämä ihmiset luultavasti löytävät tuotteeni ilman, että suoranaisesti sitä heille markkinoisinkaan. Sen sijaan realistisempaa on hakea kohderyhmää lasten kautta.

Aikuinen tekee ostopäätöksen tuotteesta, joten on osattava keskittyä siihen, mitä mahdollisimman moni aikuinen toivoo lapsellensa. Tätä asiaa miettiessäni asiat lokahtivatkin kohdalleen ja ymmärsin, ettei kirjan käyttäjä ole yksin aikuinen, tai yksin lapsi, vaan he molemmat yhdessä.

Ajatus siitä, kuinka perhe lukee yhdessä kirjaa ja viettää aikaa yhdessä, on hyvin ajankohtainen nykyisen kiireisen elämäntavan vallitessa.

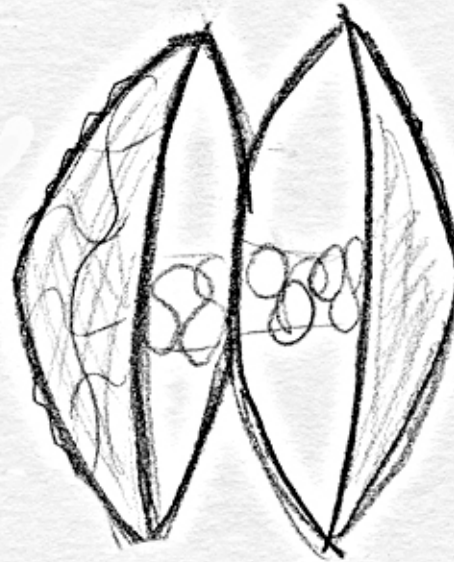
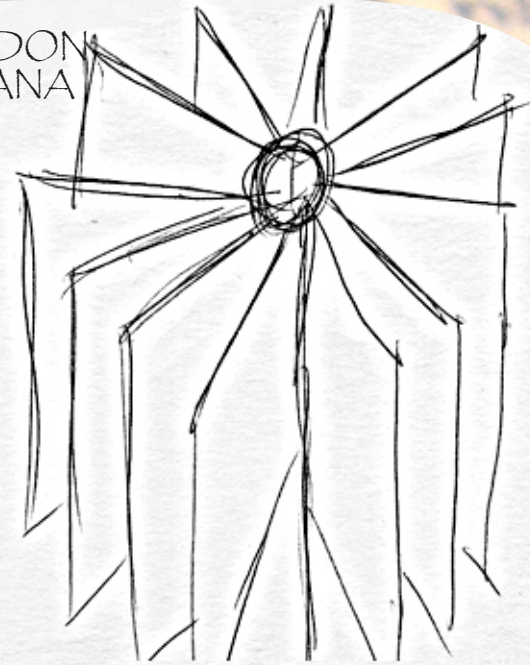
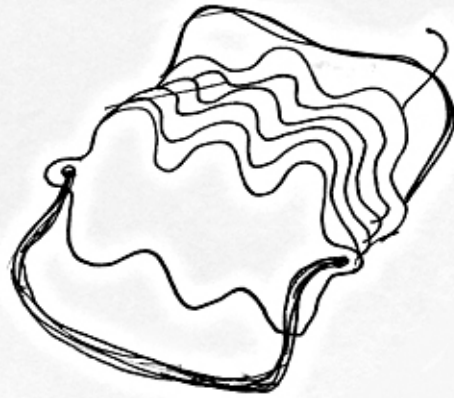
Tuote itsessään on ylellisyystuote, se toimii koriste-esineen tavoin ja houkuttelee sillä tavalla aikuisia. Tuote on liian arvokas, jotta sitä voisi vapaasti antaa lapselle, joten sitä tulisi käyttää yhdessä lapsen kanssa. Tällöin aikuinen voi samalla valvoa, etteivät tuotteen irt-osat häviä, tai kirjaa muuten kohdella kaltoin. Lapselle tilanteesta ei kuitenkaan välittyisi tunnelma, että pitäisi olla poikkeuksellisen varovainen, vaan lapselle se tarkoittaisi mukavaa yhdessäoloa.

Tuotteeni ostaja arvostaa käsityötä ja uniikkia, erilaista tuotetta. Hän pitää kuvista ja tarinoista ja omaa positiivisen asenteen elämään, pientä lapsenmielisyyttä tietenkään unohtamatta. Hän rakastaa koriste- ja ylellisyysesineitä, sekä taidetta ja on valmis pistämään rahaa tällaisiin tuotteisiin.

Aikuinen haluaa ostaa tuotteen lapselle, koska uskoo sen kehittävän hänen mielikuvitustaan ja havainnollistamiskykyään. Sadut tunnetusti kehittävät lapsen mielikuvitusta, mutta kun sadun rinnalle lisätään kosketeltavuus ja leikkimahdollisuus, on yhteen nivottu monta mielikuvia ja kiinnostusta herättävää elementtiä.

LUONNOKSIA TAUSTATIEDON
TUTKIMISEN INNOITTAMANA

Kohderyhmä:

lapsiperheet
vanhemmat, jotka haluavat
järjestää yhteisiä leikkihetkiä lap-
siensa kanssa
käsityön ja uniikin esineen arvos-
tus
vakaa talous?
lapsenmielisyys
runsas mielikuvitus
positiivinen asenne elämään
satu / fantasiamaailma

Harrastuksena:

koriste-esineet / keräily?
arvoesineet / taide
kirjallisuus?

KERRONTEILLE TARINAN

”Olinpa kerran minä, rauhallinen ja itsenäinen sudenpoika nimeltä Jeremias.” Aloitti Jeremias tarinansa mörisevällä äänellään. ”Eräänä oikein kauniina päivänä minä heräsin ja huomasin auringon taivaalla olevan kauneimmillaan. Ajattelin heti, että nytpä olisi sopiva hetki lähteä rannalle lekottelemaan ja keksin sopivan paikankin, sellaisen syrjäisen rannan, johon kukaan muu metsänasukki olisi osannut mennä. Mutta, kuinkas ollakaan...”

”Hetkinen, Jeremias. Tämä on nyt aivan toinen tarina. Ja kertojana toimin minä, joten voisitko nyt poistua. Mene vaikka sinne salaiseen rantaasi, ehkä Siiri ei tällä kertaa ole paikalla, joten saat aivan rauhassa lekotella lämpimällä hietikolla.” Jeremias oli tietenkin hieman pettynyt kun tarina jäi kesken, mutta poistui kuitenkin murahdellen paikalta. Ja niin minä pääsin aloittamaan oman tarinani kirjoittamisen.

6.1 Satuhahmot syntyivät valokuvista

Kuvien luonnostelu alkoi jo ennen kuin olin tehnyt päätöksiä siitä millainen lopullisesta tarinasta tulisi. Tietenkään en voinut tässä vaiheessa tietää mitä kuvia tulisin tarvitsemaan, mutta koin tärkeäksi harjoitella eläimien piirtämistä heti alusta alkaen. Näin pystyin näkemään, minkä tyylistä kuvaa minulle oli luontaista piirtää ja samalla pystyin luomaan samaa henkeä myös tekstiin. Kuvien piirtäminen vaikutti myös siihen, mitä eläimiä minun oli mahdollista käyttää sadussani, sillä en halunnut ottaa päähahmoksi sellaista hahmoa, jonka piirtäminen olisi minulle liian hankalaa. Kuvien suhteen päätin, että käyttäisin jokaisessa kuvassa mallia, sillä mielestäni oli hyvä saada hahmoihin mukaan tiettyä realistisuutta. Tällöin varmistui myös se, että sama eläin näyttäisi joka kuvassa samanlaiselta, sillä mallina käytin tietenkin aina saman eläimen kuvia.

Mallit päätin etsiä omista valokuvistani. Kesäisin vietän paljon aikaa kesämökillä ja siellä kulutan aikaani usein valokuvaamalla ympäristöäni. Mökällä tapaa paljon viljejä luonnoneläimiä, mutta myös ihmisten lemmikkieläimiä, joita tulee vieraiden mukana mökkirantaan. Tästä syystä minulta löytyikin paljon kuvia erilaisista eläimistä ja valinnanvaraa oli.

Suurin osa tarvitsemistani eläimistä löytyikin näiden kuvien joukosta, mutta kun olin saanut satuni valmiiksi, huomasin, etten löytänytkaan juuri sopivaa asentoa kahdelle hahmoistani. Nämä olivat kissan ja koiran kuvia. Siksi otinkin kameran käteen ja houkuttelin kissani leikkimään narunpätkällä, kunnes sain haluamani asennon vangituksi. Saman jouduin tekemään koirankuvan saadakseni. Onneksi koira jota olin kuvannut, oli tuttu, joten pystyin lähtemään vierailulle ”koiran kotiin”.

6.2 Satu kertoo elävästä elämästä

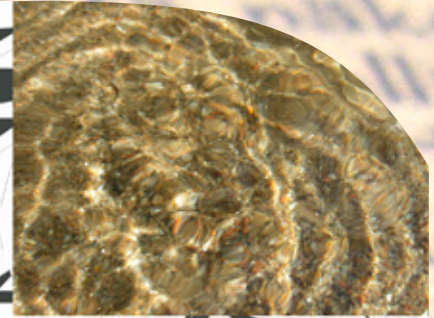
Yrjö Kokko kertoo Pessi ja Illusia kirjansa alkutekstissä tarinan siitä miten hänen kirjoittamansa satu syntyi. Hän pohjusti ensin tarinaa kertomalla elämästään lastensa kanssa ja siitä kuinka kurjaa oli joutua sotaan, eikä sen vuoksi voinut viettää joulua perheensä parissa. Tämän vuoksi hän oli päättänyt kirjoittaa lapsilleen lahjaksi lehtisen, josta vielä puuttui varsinainen satu. Satu ei vain ottanut syntyäkseen ja sitten se syntyi. Hän kertoo siitä kuinka oli ajamassa autolla pakkasessa ilman lämmityslaitteita ja kuinka auton ikkunat jäättyivät umpeen. Jäätyneessä ikkunassa hän sitten yllättäen näkikin pienen keijutytön ja peikon. Keijukainen esitteli itsensä ja peikkoystävänsä ja kertoi heidän ystävyystään ja elämän koettelemuksista. Näin siis syntyi satu Pessistä ja Illusiasta. (Kokko, 2001, 5-13)

Tämä tuntuu melkoisen huvittavalta ja moni ihminen saattaisi pitää Kokkoa ehkä hieman kajahtaneeksi ja sodan aikaan saaman stressin koettelemaksi. Asian voi ajatella myös niin, että ehkä hänellä oli vain vilkas mielikuvitus. Tätä mielikuvituksen rikkautta tarvitaan hyvin paljon kun satuja kirjoitetaan, eikä se aina ole kovinkaan yksinkertaista. Siksi kirjoittaja tarvitsee aina pienen apurin itselleen. Milloin se on pieni piste jäätyneessä ikkunassa, milloin tuulen vire lehtipuun oksistossa. Minulla kertomus lähti elämään oman lemmikkikissani kautta, kun seurasin sen seikkailuja kesämökin rannassa ja pihapiirissä.

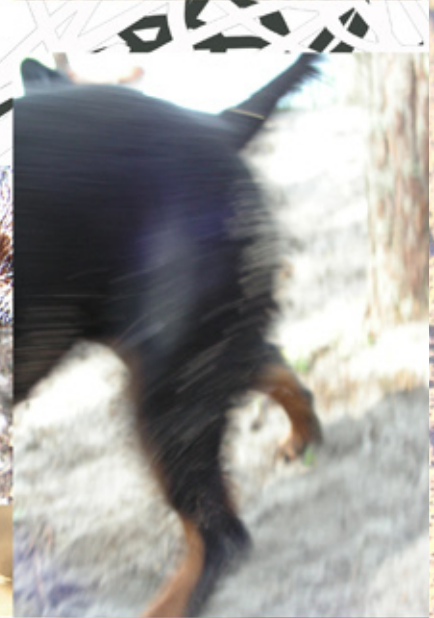
Tekstin kirjoittaminen lähti liikkeelle jo paljon ennen kuin virallisesti aloitin opinnäytetyöni tekemisen. Hauduttelin ideaa kesän yli ja olin päättänyt liittää työhän mukaan satua tai tarinaa. Siksi kirjoittelinkin koko kesän ylös ajatuksia, joita mieleeni tuli. Hyvin harva näistä ajatuksista päätyi suoraan lopulliseen tuotteeseen, mutta tällä tavalla minulle muodostui käsitys siitä, minkälaista tekstiä halusin kirjoittaa. Huomasin pian, että elämistä kertova satu luonnistui minulta parhaiten, olihan minulla pikku kissa-apuri kuiskailemassa tarinoitaan. Ja alkuun päästyäni, alkoi yksittäisiä satukohtauksia syntyä tiuhaan tahtiin paperille. Lopuksi minun ei tarvinnut muuta kuin yhdistää nämä kohtaukset oikealla tavalla toisiinsa, ja viimeistellä teksti.

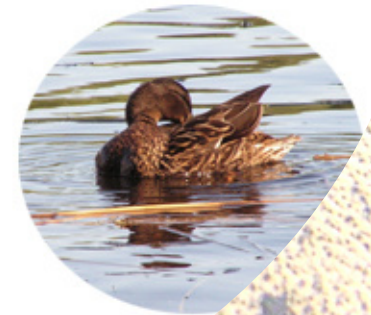
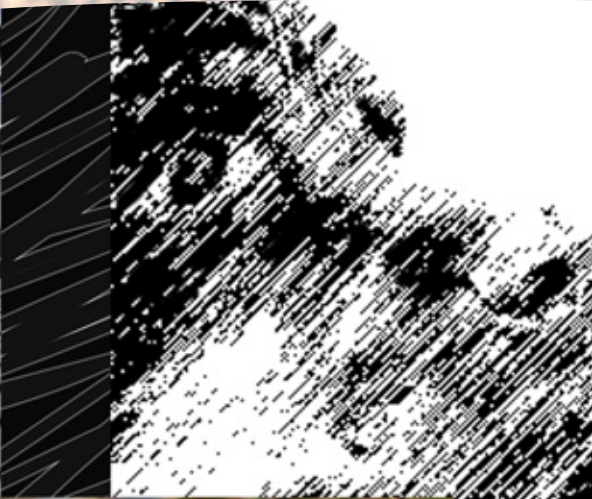
Mökkiympäristö ei pelkästään ollut kuvien kannalta merkittävä ideoinninlähde, vaan se vaikutti myös teksteihini. Tekstejä kirjoittaessani näin mielessäni tapahtumat juuri mökkiympäristössä ja siksi oli hyvin luonnollista myös kirjoittaa sellaisista paikoista jotka olivat oikeasti olemassa. Kirjoitin jyrkästä rinteestä, jossa kompastuu helposti, jos kävelee huolimattomasti, samaa rinnettä menen alas aina kun lähden etsimään kantarelleja. Mökin takaa on kaadettu paljon puuta ja tilalle on kasvanut pitkä heinikko, jossa kissani mielellään leikkii ja saattaa saada punkkeja turkkiinsa. Tämä sama heinikko esitellään aivan satuni alussa, siinä seuralaiseksi kissa ei saa punkkia vaan kärpäsen. Mökkirannassa on myös aina sorsaperheitä, jotka uteliaina tulevat kärkkymään ruoantähteitä, eikä Jeremiaan salainen hiekkarantakaan ole kaukana.

Vaikka ideat syntyivät mökillä, en koskaan kirjoittanut siellä, vaan kotona heti mökkireissulta palattuani. Ideoita muokkasin usein myös iltakävelyllä mielessäni, sillä silloin on aikaa pyöritellä omia ajatuksiaan, ilman että kukaan häiritsee.

LUONNOKSIA
JA FIILISTELYÄ

Vaikka sadun tapahtumat sijoittuvatkin mökille, ovat ajatukset niihin lähtöisin paljon kauempaa kuin viimeisimmältä mökkireissulta tai kävelylenkiltä. Kaikki kirjoittamani asiat pohjautuvat jo elettyyn elämäni, kaikki tarinoissa esiintyvät asiat olen tavalla tai toisella itse joskus kokenut.

Varsinkin nuoruusvuosiltani kantautuu paljon muistoja, jotka silloin olivat murrosikäisen ihmisen näkökulmasta vaikeita ja vaikka ne nykyisin hieman huvittavat, tuntuivat ne silloin maailman järkyttävimmiltä asioilta.

Alle kouluikäisenä olin hyvin eläväinen lapsi, mutta vieraiden lähellä hyvin ujo, siksi kouluun meneminen ei ollut maailman mukavampia hetkiäni. Minulla on kaksi vanhempaa veljeä ja naapuristakin löytyi vain poikia, joten olin tottunut leikkimään poikien kanssa. Kouluun mentyäni tutustuin ensimmäistä kertaa elämässäni tyttöihin - enkä pitänyt heidän turhamaisuudestaan, itsehän olin aina ollut poikatyttö! Kuvittelin myös koulun rajoittavan elämäni, sillä ennen koulua tunsin itseni hyvin vapaaksi. Ei ollut tarkkoja aikatauluja, lukujärjestyksiä tai koulun ruokatunteja, joissa kaikki lautasella oleva tuli syödä, tykkäsi tai ei... Näitä tapahtumia ja ajatuksia olen käynyt läpi kirjoittamassani sadussa. Ne on tietenkin liitetty eläintenmaailmaan, mutta eiköhän jokainen pysty kuvittelemaan itsensä näihin tilanteisiin.

Jotta minun oli helpompaa muokata teksti kertomaan eläimistä, käytin tässä apuna lemmikki-kissaani. Seuraamalla sen elämää ja vertaamalla sitä muihin eläimiin, pystyin jäsentämään jokaiselle sadun hahmolleni oikeanlaisen roolin. Mietin miten eläimet poikkeavat toisistaan ja millaisia ne ovat luonteeltaan. Oikeat sanavalinnat oikeissa kohdissa ovat myös tärkeitä. Koiralla voi olla yhtä hyvin tassu, käpälä tai jalka, mutta, jos halutaan antaa jokin tietty mielikuva, on mietittävä, mikä sana sopii parhaiten tilanteeseen. Ja jos sadussa on useita erirotuisia eläimiä, voidaan näillä sanoilla erottaa eläimet toisistaan. Siksi voidaankin päättää, että kissan kohdalla puhutaan vain tassusta, koiran kohdalla käpälästä ja karpäsellä on jalka.

6.3 Luonnostelua erilaisilla tekniikoilla

Tavoitteenani oli käyttää luonnostelussa hyväksi jollakin tavoin kirjan historiaa. Löysinkin monia muotoja, joita piirtelin ja askartelin paperista. Tavoitteena oli asettanut itselleni toteuttaa tuotteen, jossa muoto, teksti ja kuvat yhdistyisivät mahdollisimman tasapainoisella tavalla toisiinsa. Tämän vuoksi, minun oli vaikea aloittaa luonnostelua, ennen kuin tiesin, minkä tyylinen sadusta tulisi. Siksi teinkin historiatutkimusta, sadun kirjoittamista ja eläinkuvien luonnostelua vuorotellen, jotta löytäisin sen visuaalisen ilmeen ja muodollisen tyylin, jota halusin lopulliseen tuotteeseen.

Luonnostellessani tein paljon piirustuksia, mutta myös kolmiulotteisia muotoja. Sanomalehteä ruttaamalla hain käteen sopivia muotoja. Tämä oli nopea ja hauska luonnostelutapa. Tästä päällimmäisenä ajatuksena jäi elämään ajatus, että tuote tulisi olemaan jollakin lailla pyöreä tai soikea muodoiltaan ja halusin myös jonkin verran pehmeyttä mukaan. Pyrin käyttämään luonnostellessani erilaisia materiaaleja, sillä jokainen materiaali tuo jotakin uutta mukanaan, ja toivoin tällä tavalla löytäväni jotakin joka veisi minua eteenpäin.

Hyödylliseksi huomasinkin, että minun kannatti vuorotellen piirtää ja vuorotellen tehdä kolmiulotteisempia luonnoksia, sillä tällä tavalla sain saman tien testattua miten piirrokset toimivat kolmiulotteisessa muodossa. Kolmiulotteisuus, taas tuotti uusia ideoita, jotka oli nopein piirtää paperille muistiin.

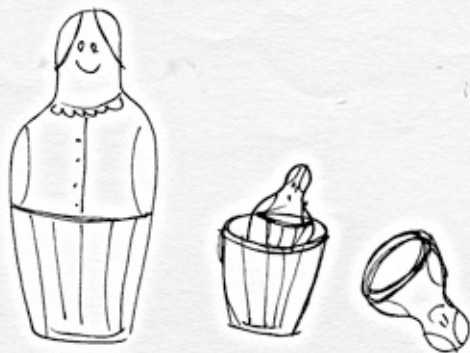
Teksti vaikuttanut tuotteen ulkonäköön osittain sisältönsä ja tyyliä kautta, mutta se vaikutti myös määrällisesti. Ei ollut nimittäin yhdentekevää, oliko tekstiä vain muutama lause, vai useita sivuja, niin kuin minulla nyt oli. En halunnut tiivistää satua pelkästään siksi, että vähempi määrä tekstiä olisi näyttänyt paremmalta, vaan pyrin luomaan tuotteen olemassa olevaa tekstiä tukemaan. Teksti määräsi kirjaan tulevien sivujen lukumäärän, sekä koon. Tein tietokoneella paljon erilaisia kokeiluja, joissa sommittelin tekstiä erimuotoisille sivuille ja hain sillä tavalla sivujen lopullista muotoa ja kokoa. Mietin minkä kokoinen tekstin tulee olla ja mitä kirjaintyyliä minun kannatti käyttää, jotta se olisi helppolukuista, mutta sopisi tyyliin. Mietin myös, minkä muotoinen sivun tulisi olla, jotta teksti sopisi siihen parhaiten. Samalla mietin minkä verran tilaa kuvitus vaatii ja miten se sivulla asettuisi. Kaikki tämä vaikutti lopputulokseen. Oikean muodon löytäminen olikin vaikeaa, sillä sen tuli täyttää, samalla sekä visuaaliset että käytännön vaatimukset.

6.4 Perinteiset materiaalit tuotteeseen

Halusin käyttää tuotteessani metallia, mutta tarkoitukseni oli käyttää myös jotakin muuta materiaalia rinnalla. Erilaisten materiaalien yhdistäminen kiehtoo minua, mutta syynä muiden materiaalien käyttöön, johtui myös järkevyydestä. Tiesin, että olin tekemässä suhteellisen isoa esinettä ja etteivät taitoni riittäisi toteuttamaan metallista tämän mittaluokan esinettä siinä suhteessa, johon voisin olla tyytyväinen.

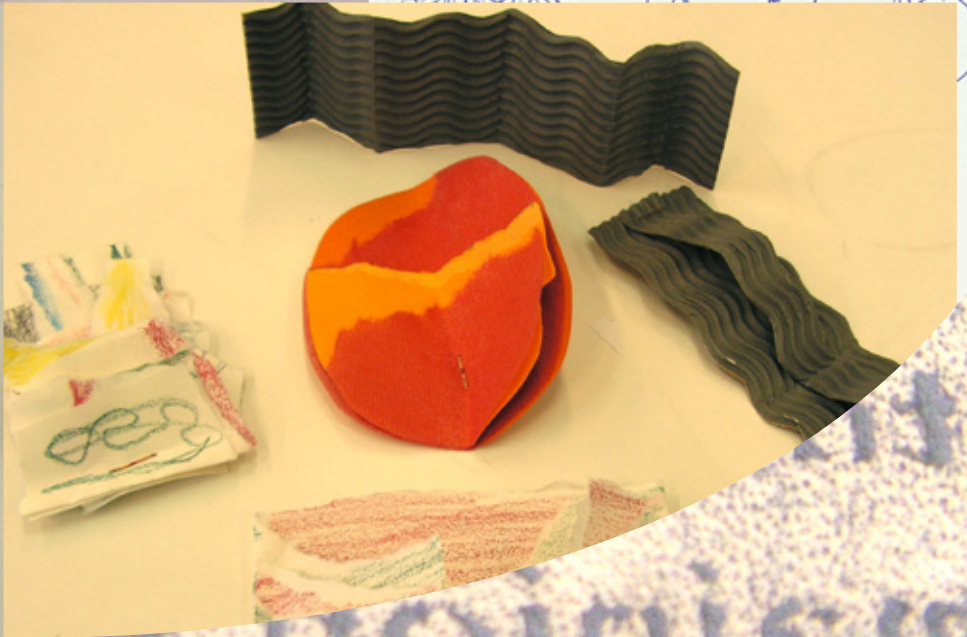
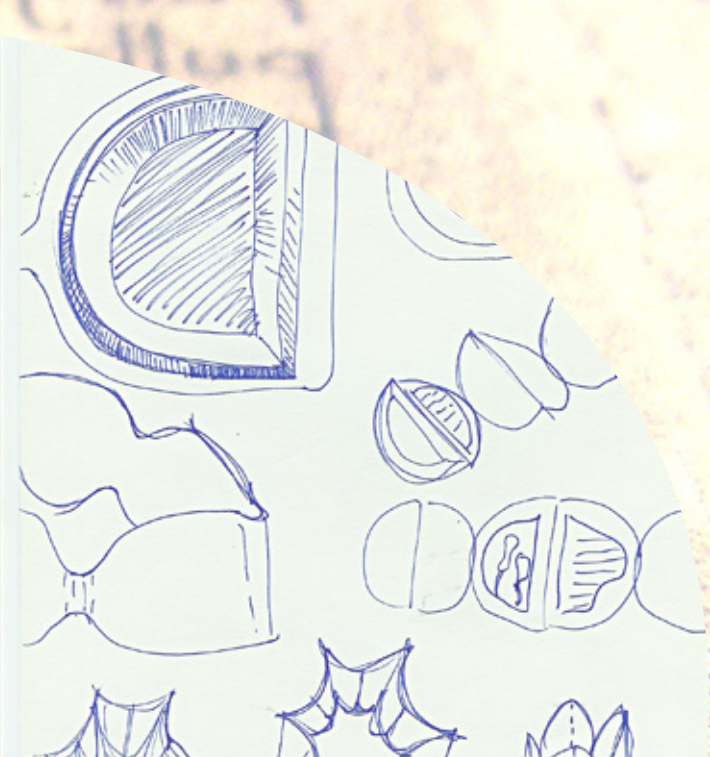
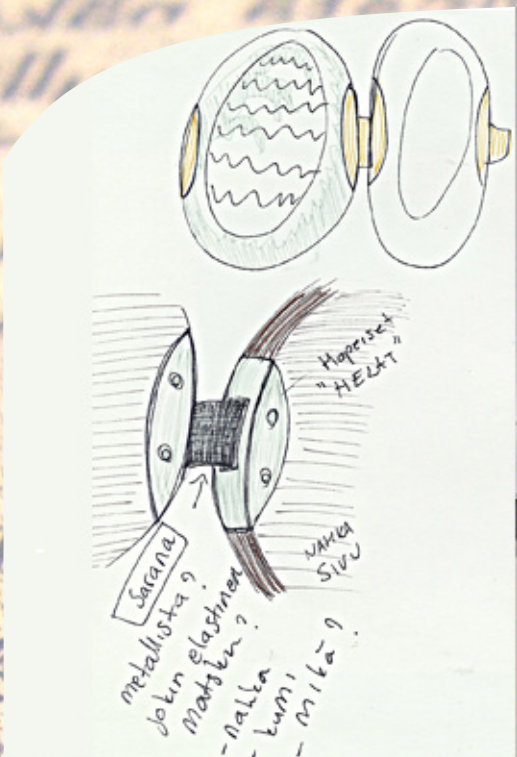
Metalleista mietin lähinnä hopeaa ja kuparia, alumiinikin kävi monta kertaa mielessä keveytensä ja värjäysmahdollisuutensa vuoksi. Hopea on lempimateriaalini, mutta ymmärsin, että en vois käyttää sitä määräänsä enempää, ettei tuotteen hinta nousisi liian kalliiksi. Metallin rinnalle mietin nahkaa, puuta, kangasta tai muovia. Näistä nahka oli läpi prosessin se mikä kiinnosti eniten, koska se on kestävä ja miellyttävän tuntuista. Lisäksi se oli itselleni entuudestaan vieras materiaali, joten uuteen materiaaliin tutustuminen kiehtoi paljon. Lykkäsin päätöksentekoa materiaalivalinnoissa kuitenkin mahdollisimman pitkään, ettei se vaikuttaisi liikaa tuotteen luonnostelussa, näin keskityin enemmän muotoihin, kuin tekniseen toteuttamiseen.

Lopulta valitsin ne materiaalit, jotka eniten minua kiinnostivat, eli nahan ja hopean. Molemmat ovat perinteisiä ja vanhoja materiaaleja. Tuotteeni on tarkoitettu toimimaan sekä koriste- että käyttöesineenä ja hopea on materiaali, jota perinteisesti käytetään tämän tyyppisissä tuotteissa. Koska materiaali on arvokasta, on kaikki hopeasta valmistettu käyttöesineistö yleensä tehty niin kauniiksi ja koristeelliseksi, että käyttömahdollisuutensa lisäksi ne toimivat yleensä myös koristeena. Nahka taas on perinteinen kirjamateriaali, olivathan pergamenttikäärötkin nahkaa. Nahka kiinnosti myös kauniin ulkonäkönsä vuoksi, mutta suurin syy valintaan muodostui yhden pääteeman kautta, eli halusin tuotteeni tuntuvan kädessä hyvältä. Nahka tun

PIIRTÄMISTÄ,
MUOVAILUA, ASKARTELUA

tuu pehmeämmältä kuin puu ja lämpimämmältä kuin muovi. Metallinahan parina taas on täysi vastakohta, se on kova ja kylmä, eikä siltä osin täytä tätä ”hyvältä kädessä” -ajatusta, mutta se tuo tuotteeseen kontrastia, mikä ei ole lainkaan huono asia silloin kun puhutaan kosketeltavasta tuotteesta. Nahalla on mielenkiintoisia ominaisuuksia, jotka osaltaan vahvistivat päätöstäni. Materiaali on joustavaa, mutta todella kestävä ja sen ansiosta sitä on mahdollista muokata monin tavoin.

6.5 Tarkat kokeilut takaavat hyvän lopputuloksen

Kokeilujen sarja lähti liikkeelle heti kun olin päättänyt, että nahka olisi yksi päämateriaaleistani. Olin kuullut, että nahkaa voidaan pakottaa, mutta totesin heti, että se olisi liian hidas tekniikka. Siksi lähdin suunnittelemaan, miten voisin painaa metallilaatalla kuvan nahan pintaan. Aluksi testasin eripaksuisilla metallinpalasilla siirtyisikö kuvio nahkaan prässäämällä. Prässinä käytin grafiikan painoprässiä, jossa oli valmiina teollisuushuopamatto. Huopa estää metallin vääntymisen, sillä esimerkiksi valssissa, metallisabluuna lähtee vääntymään, tai ohentumaan ja tällöin, samalla sabluunalla ei olisi mahdollista painaa yhtä kertaa useammin. Kolmantena vaihtoehtona oli heittoprässi, mutta sillä isomman kuvan siirtäminen olisi vaikeaa, joten grafiikan prässi oli minun tarkoitukseni sopivin. Prässillä testasin erilaisia kireyksiä suhteessa eripaksuisiin metallilevyihin. Lisäksi kokeilin huopamaton lisäksi lisätä vaahtomuovilevyn nahan toiselle puolelle lisäämään painotehoa.

Kohokuvan prässäämisen lisäksi lähdin etsimään tapaa liittää tekstiä tuotteeseeni. Ensimmäinen huoli oli sopivan painovärin löytäminen. Väriin tulisi kestää kulutusta eikä se saisi lähteä liukenemaan jos nahka kastuu. Etsin netistä ja kaupan hyllyiltä sopivia vaihtoehtoja. Testaukseen asti päätyi kolme erilaista väriä. Suutariliikkeestä löysin nahkamaalia, mutta se oli valitettavan ohutta ja vesimäistä. Siveltimellä maalaaminen olisi onnistunut, mutta painolaatalla painaminen ei toiminut, koska väri hakeutui pistemäiseksi laatan pinnalle ja kuivui aivan liian nopeasti. Siksi tasaisen jäljen saaminen oli mahdotonta. Toisena värinä kokeilin vesiohenteista tekstiiliväriä, mikä toimikin hyvin. Tämä maali oli pastamaista ja sitä oli helppo levittää. Ainoa ongelma oli, että väri piti silittää silitysraudalla kiinnittyäkseen alustaansa. Nahka ei kestä lämmitystä ja vaikka sainkin silityksen onnistumaan ohuen kankaan läpi, halusin silti löytää värin, joka pysyisi ilman silittämistä.

Lopulta löysinkin taiteilijataroituksiin valmistettua akryyliväriä. Tämä väri oli koostumukseltaan tekstiilivärin kaltaista, mutta sitä ei tarvinnut silittää ja pysyi yhtä hyvin nahan pinnalla. Niinpä päätin käyttää tätä väriä tekstin painamisessa. Akryylivärille on saatavilla myös kuivumista hidastavaa ainetta joka pidentää työskentelyaikaa.

Kun sopiva väri oli löytynyt, alkoivatkin ongelmat tekstin painamisen suhteen. Olin päättänyt valmistaa kuparista painolaatat fotoetsaamalla siihen tekstin. Aluksi luulin voivani syövyttää laatan taustaa niin, että kirjaimet jäisivät koholleen. Syövytyksessä käytin typpihappoa, mikä alkoi syöpyessään voimakkaasti kuplia ja irrottaa suojalakkaa kuparin pinnalta. Tämän vuoksi en saanut syövytettyä laattaa riittävästi, mikä aiheutti sen, etten pystynyt levittämään väriä pelkästään koholla oleviin kohtiin. Seuraavaksi siirryin kokeilemaan laatan syövyttämistä toisella tapaa, eli nyt syövytin itse tekstin. Tarkoitukseni oli levittää painoväri en-

sin koko laatalle ja pyyhkiä sitten ylimääräinen väri pois niin, että sitä jäisi vain syövytettyihin uriin. Painoin tässä vaiheessa käsin puisella telalla, joten painovoima ei ollut riittävä. Ongelmana oli myös painoväriin liian nopea kuivuminen, sekä se etten saanut syövytettyä tarpeeksi tarkkaan lopputulosta. Kokeilin painamista myös kosteaan nahkaan toivoen sen imevän väriä helpommin itseensä. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, sillä vesiohenteinen väri vain levisi, eikä teksti ollut enää luettavaa.

Näiden kokeilujen jälkeen minulle selvisi, että kuparia kannattaa syövyttää ennemmin rautakloridilla, joka syövyttää hitaammin ja tarkemmin. Syöpymisen aikana ei synny voimakasta kuplintaa kuten typpihapolla ja suojalakka kestää paljon paremmin syövytyksen. Pikkuhiljaa myös muut ongelmat ratkesivat. Tekstin painaminen tuli tehdä prässillä joka oli säädetty riittävän kireälle, jolloin painovoima oli kohdallaan. Totesin myös, ettei minun tarvinnut pyyhkiä ylimääräistä väriä lainkaan pois laatan pinnalta, sillä kun väriä levitti riittävän paksun kerroksen koko laatalle, ei painoväri kuivunut liian nopeasti ja väriä oli urissa riittävästi. Tällöin teksti tuli selvästi näkyville ja tekstin tausta värjäytyi myös hieman, antaen nahalle aivan uuden sävyn. Pidin tästä ulkonäöstä ja mielestäni se sopi hyvin tuotteeseeni, sillä jos painetaan teksti käsin, saa se myös näyttää käsintehtyä, eikä siistiltä tietokoneprintiltä. Jos olisin halunnut saada sellaisen siistin painojäljen, olisin voinut painaa tekstin silkkipainomenetelmällä. Monta kertaa työn aikana olinkin jo lähdössä kokeilemaan tätä tekniikkaa, mutta painolaatoilla painaminen ja sillä saatu jälki kiehtoi minua monista vaikeuksista huolimatta niin paljon, että halusin jatkaa sillä. Ja onneksi teinkin näin.

6.6 Käytettävät tekniikat

Vaikka olinkin lähtenyt valmistamaan uniikkia tuotetta, valitsin tekniikoita, joilla olisi mahdollista valmistaa tuotetta myös sarjassa. Tähän ratkaisuun oli hyvin luonnollista päätyä, sillä tuote on niin suuritoinen, että nämä tekniikat nopeuttivat jo pelkästään tämän yhden kappaleen valmistusta.

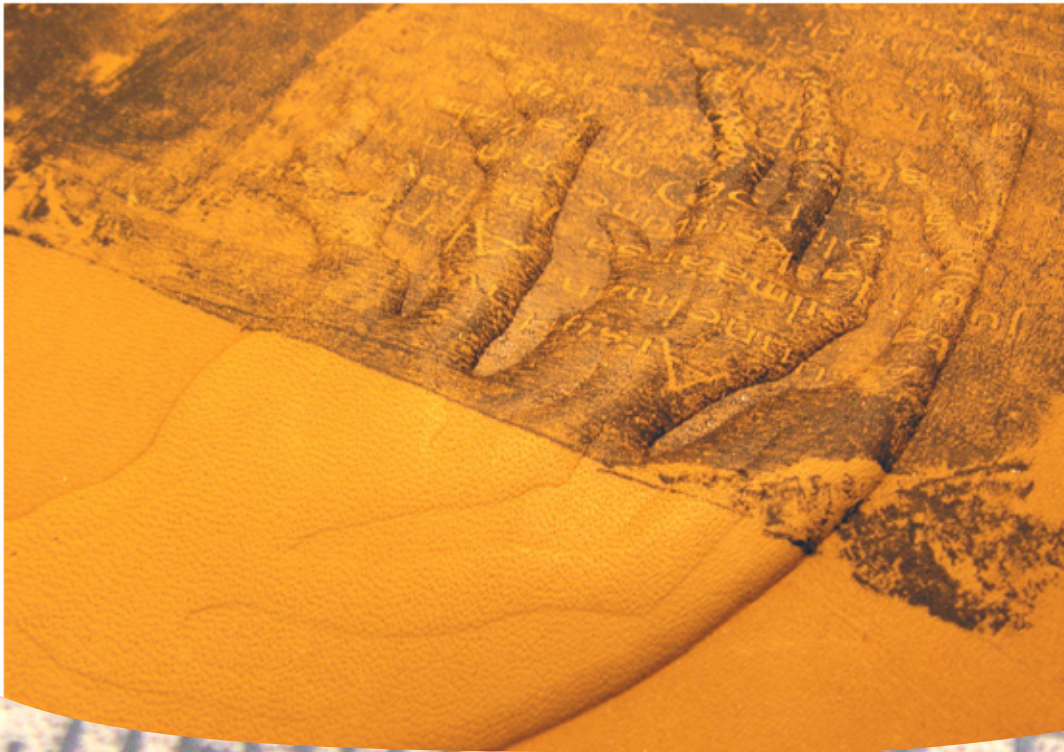
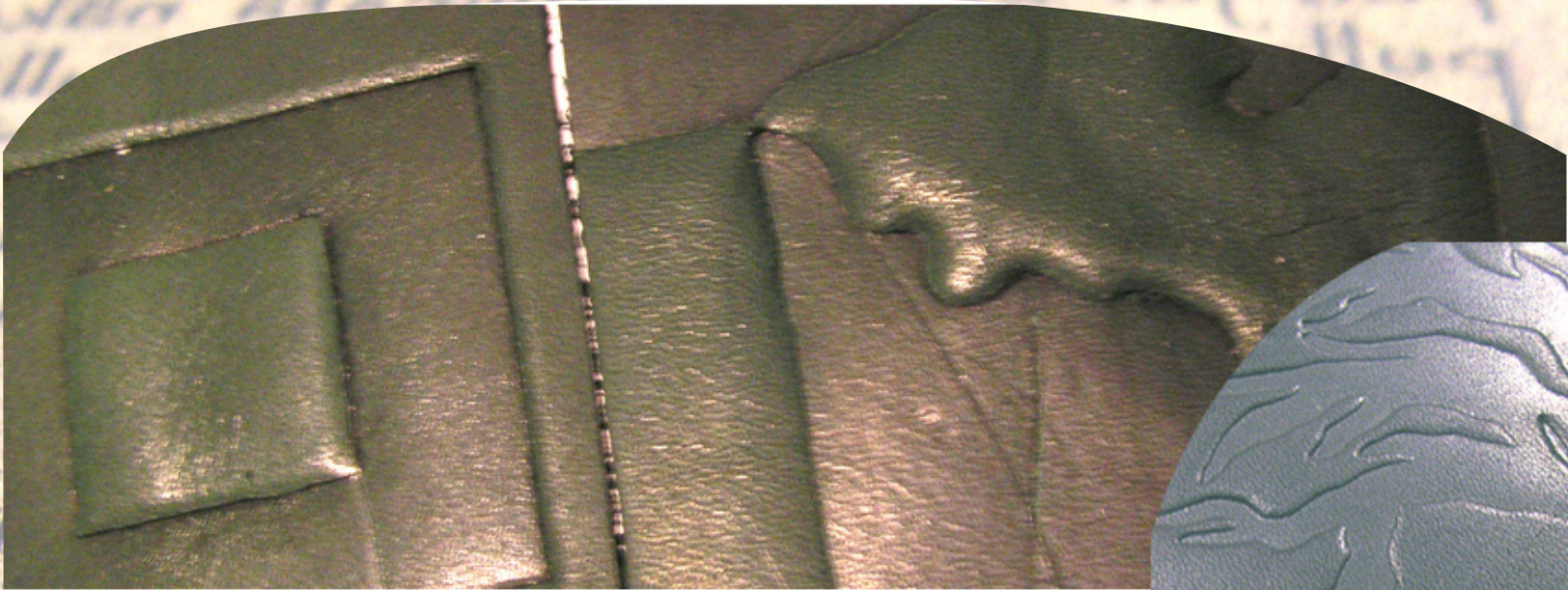
6.6.1 Nahan valinta tuotteeseen

Sopiva nahka tuotteeseen löytyi kokeilujen kautta. Alussa keräsin mahdollisimman erityyppisiä paloja käyttööni ja tein kokeiluja kohokuvioiden painamisesta. Olennaisia seikkoja olivat nahan paksuus, tukevuus ja mahdollinen pintakäsittely. Vertailin näitä ominaisuuksia toisiinsa ja testasin samalla minkä tyyppinen kohokuviasabluunan tulisi olla, jotta kuvan painaminen onnistuisi parhaiten.

Kun vaadittavat nahan ominaisuudet olivat selvinneet, aloin etsiä valmistajaa keneltä saisin tilattua sopivan nahan käyttööni. Internetin kautta löysin Lapuan nahka Oy:n yhteystiedot ja otin yhteyttä heidän tuotepäällikkö Kauko Nikkariin. Hänelle kerroin mitä olen tekemässä ja millaisia huomioita olin kokeilujen yhteydessä tehnyt. Tämän perusteella Nikkari lähetti minulle muutaman näytepalan, joiden perusteella pystyin valitsemaan sopivan värin, sekä tekemään vielä muutaman kokeilun, jotta tiesin nahan olevan oikean tyyppistä.

NAHKAKOKEILUT:
TEKSTINPAINAMINEN
JA
KOHOKUVAT

Lopullinen nahka oli vaaleanruskeaa 1,2 millimetrin paksuista naudannahkaa, jota yrityksessä myydään kenkänahkana. Nahka oli rumpuvärjätty aniliiniväreillä, eikä siihen oltu tehty lainkaan pintakäsittelyä, koska se olisi luultavasti haitannut sekä kohokuviointia, että painoväriin pölyvyyttä.

6.6.2 Kohokuvat ja teksti nahassa

Tekstin päätin painaa nahkaan kuparista valmistetuilla painolaatoilla. Urakka alkoi tekstin muokkaamisella tietokoneella. Piirsin haluamani sivunmuodon taitto-ohjelmaan ja ryhmittelin tekstin siihen. Kokeilin erilaisia tekstityylejä ja -kokoja löytääkseni tarkoituksiin sopivan. Aluksi halusin kaunokirjoitustyylin kirjaani, mutta arvelin sen olevan liian vaikealukuista, joten lopulta löysin Papyrus-tyylin, joka on helppolukuista, hieman tyylliteltä tekstiä. Sommittelin tekstin paikan sivuille niin, että kohokuvaa varten jäi sivun laidoilta oma tilansa. Kun teksti oli valmis, tulostin jokaisesta sivusta kalvon fotoetsaamista varten. Jotta saisin kohdistettua tekstin ja kohokuvat oikeaan kohtaan nahassa, tein pahvisen sabluunan kirjan aukeamasta. Tämän sabluunan mittojen mukaan leikkasin nahkasta kirjan aukeamat, kohokuvasabluunan ja painolaatat, sekä fotoetsauskalvot. Tämä auttoi kohdistamaan kaikki elementit oikeille kohdilleen.

Kun kalvot olivat valmiina, alkoi monen päivän urakka kun valotin tekstin kuparilaattojen pinnalle ja syövytin ne. Tekstin valotuksessa käytin laatan pinnalla piirilevyjen valmistuksessa normaalisti käytettävää valoherkkää lakkaa, joka valotetaan UV-valolla. Tekstin syövyttäminen tapahtui rautakloridilla, tämä on hyvin hitaasti tapahtuva prosessi, joten valmistelin syövytystä varten ison astian, johon sain kaikki laatat mahtumaan kerralla. Tämä oli aikaa säästävää keksintöä, sillä yhden laatan syövytys kesti lähes kaksi tuntia.

Kun kaikki laatat oli syövytetty, pääsi tekstin painaminen alkuun. Akryyliväristä tein ensin sopivan paksuista sekoittamalla vettä joukkoon, näin väristä tuli notkeampaa ja se meni helpommin pienempiinkin uriin. Lisäksi laitoin värin sekaan kuivumista hidastavaa ainetta, jolloin työskentelyaikaa jäi enemmän. Väriä levitin töpöttämällä vaahtomuovin palalla, jonka olin kääriinnyt tiukasti kankaanpalan sisään. Kokeilin myös kumitelaa värin levitykseen, mutta tela jätti helposti raitoja, eikä väriä jäänyt laatan pintaan riittävästi. Väriä tuli levittää nimittäin melko paljon, jotta teksti jäljentyisi kunnolla. Tein kuparilaattaan ja nahkaan merkintöjä, joiden avulla pystyin tietämään mihin kohtaan laatta tuli laittaa, koska värin levittämisen jälkeen en enää pystynyt erottamaan miten päin laatta oli.

Seuraava työvaihe oli kohokuvan painaminen. Kohokuvaa varten olin sahanut maisemasabluunan alumiinilevyyn. Prässi tuli säätää mahdollisimman kireälle, jotta puristusvoima olisi paras mahdollinen. Prässääminen tapahtui siten, että metallisabluuna si-
joitettiin alimmaiseksi, kostea nahka sabluunan päälle, vaahtomuovilevy molempien päälle ja lopuksi prässin oma huopamatto tiiviisti päälle. Kostea nahka on niin venyvä, että se ottaa helposti kuvion pintaansa. Parhaiten kohokuvan syntyminen tulee joko heti kun nahka on kasteltu, tai sitten kun se on kuivunut pintakuivaksi, jolloin se on vielä sisältä kostea ja venyvä. Kohokuvan painamisen suhteen kokeilut jäivät kuitenkin hieman kesken, enkä saanut aikaiseksi riittävästi kohokuviointia. Tämä on

tietenkin valitettavaa, sillä olin luonut kohokuvasta itselleni yhden tärkeimmistä elementeistä tuotteessa. Tämän suhteen tuotteita kaipaakin vielä jatkokehittäjiä.

6.6.3 Hopeaosien valmistus

Hopeaosia valmistin kahdella tapaa, fotoetsaamalla ja valamalla. Kirjaan kiinni tulevat koristeet päätin valmistaa etsaamalla kuvia hopealevyille ja sahaamalla ne sitten levystä irti. Kirjaan osat kiinnitettiin niittaamalla ne kirjan tukirakenteisiin. Kaikki käyttämäni kuvat valitsin omista luonnoksistani, ne olivat erilaisia hyönteisiä ja puunlehtiä, jotka liittyvät kaikki sadun teemaan. Sadun neljä päähahmoa toteutin kolmiulotteisina eläinhahmoina valutekniikkaa käyttäen. Toisin kuin hopeakoristeet, nämä hahmot eivät tulleet kiinni kirjaan, vaan ne oli tarkoitettu irrallisiksi eläimiksi, joilla voi leikkiä samaan aikaan kun kirjan satua luetaan. Satuhahmoja luonnostelin useampaan kertaan plastoliinista ennen kuin lähdin muovailemaan lopullisia hahmoja juustonkuorivahasta. Apuna muovailemisessa käytin omia tussipiirustuksiani, joita olin onneksi tehnyt runsaasti työn luonnosteluvaiheessa. Näin pystyin näkemään saman hahmon useammasta erisuunnasta. Yhdestä piirustuksesta saatoin nähdä eläimen sivuprofiilin, ja toisesta sen miltä rintakehä tai kasvot näyttävät suoraan edestä. Halusin että eläimet olisivat tunnistettavia ja tähän tunnistettavuuteen riittävät pienet seikat, kuten oikea selän kaari, kuonon muoto tai hännän ulkonäkö.

Kaikki hopeaosat viimeistelin patinoimalla ne blitzillä ja hiomalla sitten osan hopeanväristä esille. Näin sain osista yhtenäisemmät. Käytin hyvin laimeaa blitziä, jolloin sain hopean pinnalle hyvin kauniita punaisen, sinisen ja harmaan sävyjä. Hopeaosat jätin kaikki matakseen, mikä sopi hyvin blitzauksen ja hahmojen muotojen kanssa yhteen, tavoitteenani oli saada hahmoihin samaa luonnosmaisuuksia, mitä omilla eläinpiirustuksissani on näkyvillä. Hopeakoristeiden pinnat lakkasin lopuksi mattalakalla, tarkoituksena suojata hopeaa tummentumiselta. Hopean puhdistaminen kun on hieman hankalaa sen jälkeen kun ne ovat kiinnitettynä nahkan pinnalle.

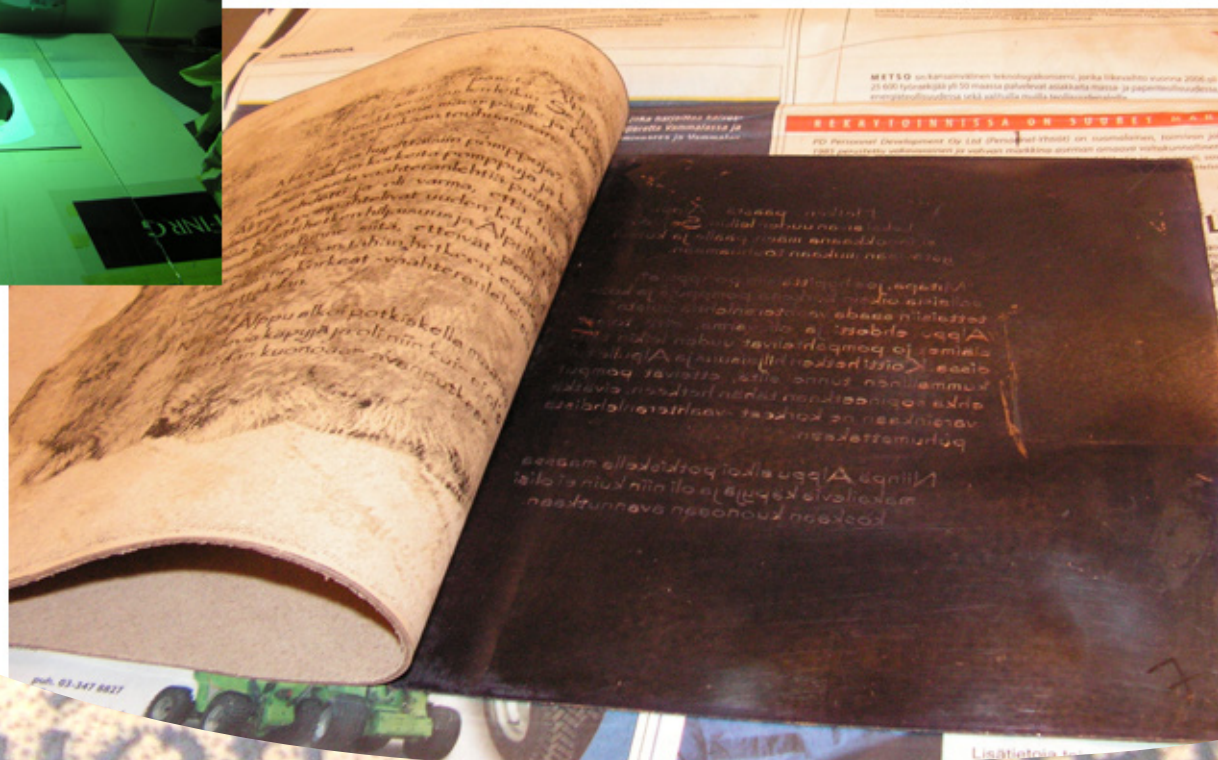
6.6.3 Tuotteen tukirakenteet ja viimeistely

Kun teksti ja kohokuvat olivat valmiit, alkoi kirjan kokoon kasaaminen. Käsittelin kaikki nahkapinnat värittömällä nahanhoitoaineella, jotta ne kestäisivät paremmin kulutusta ja likaa. Tämä antoi nahkaan myös viimeistellymmän pinnan, sillä väri tummeni aavistuksen verran ja alkoi kiiltää.

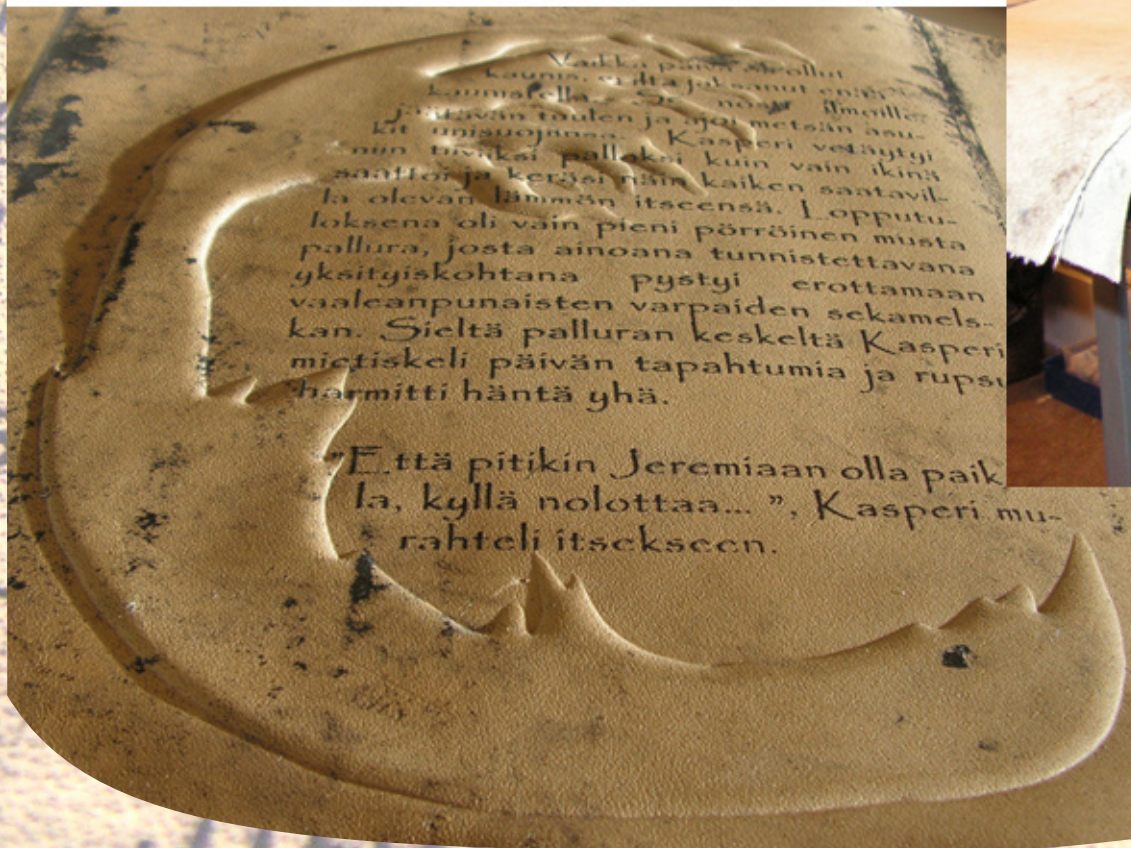
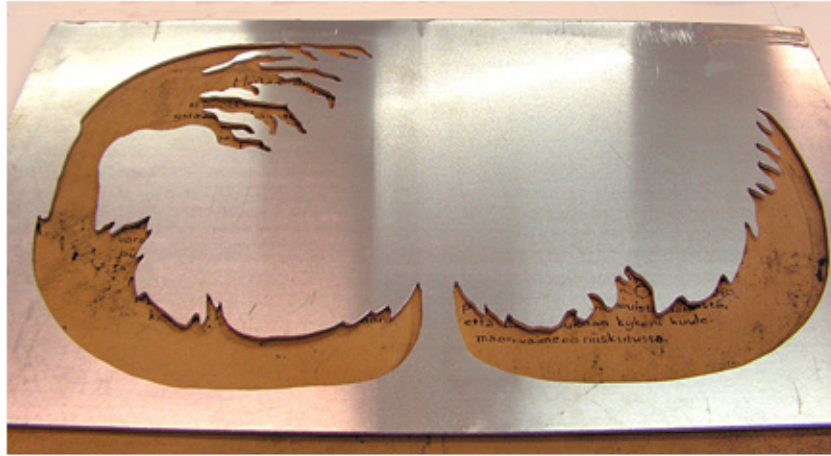
Idea kirjan rakenteessa on, että yksi pala nahkaa sisältää aina yhden aukeaman kirjasta. Aukeama taitetaan kaksinkerroin, jolloin nahkatalous toimii myös sivujen saranana. Sivut ovat kaksipuoliset, mikä toteutuu siten, että kaksi erillistä nahkasivua liimataan toisiinsa kiinni. Kirjaa oli tarkoitus säilyttää pystyasennossa, joten nahka vaati sisälleen tukirakenteen.

Tämä tukirakenne tuli kahden yhteen kiinnitettävän sivun väliin. Aluksi mietin tukirakenteisiin metallia, mutta lopulta päädyin 1 millimetrin paksuiseen muovilevyyn. Tämä on taipuisaa, mutta kestävä, mikä on hyvä asia, sillä nämä piir

PAINOLAATTOJEN VALMISTAMINEN FOTOETSAAMALLA

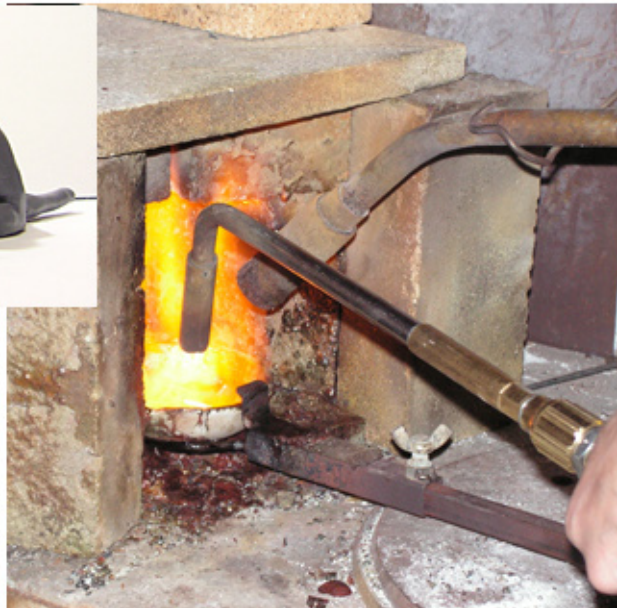

KOHOKUVAN VALMISTAMINEN PRASSÄÄMIÄLLÄ

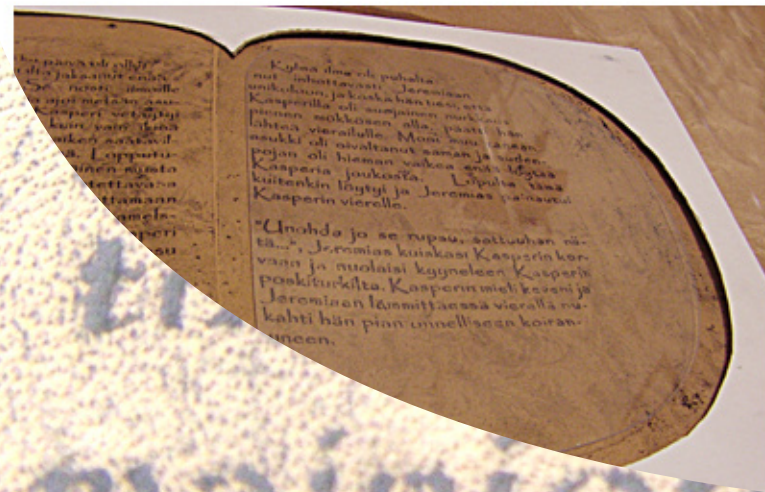
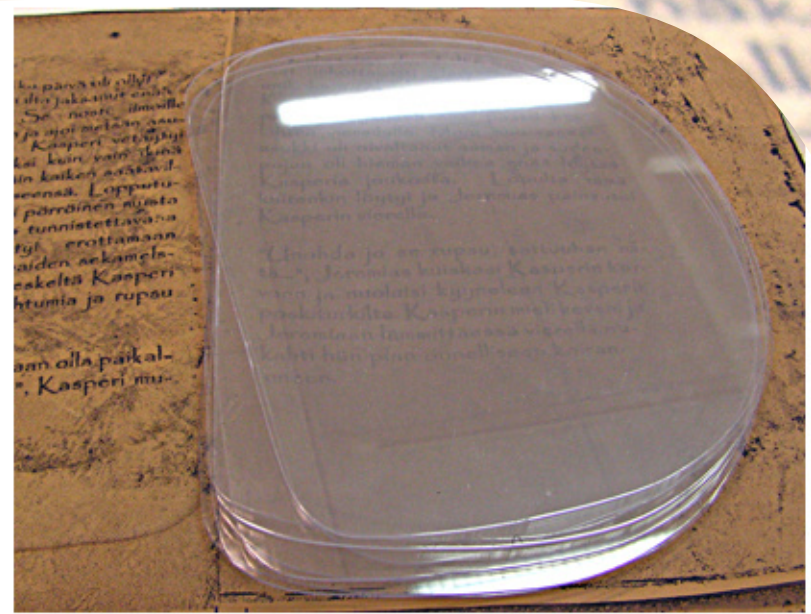
HOPEAKORISTEIDEN
VALMISTAMINEN

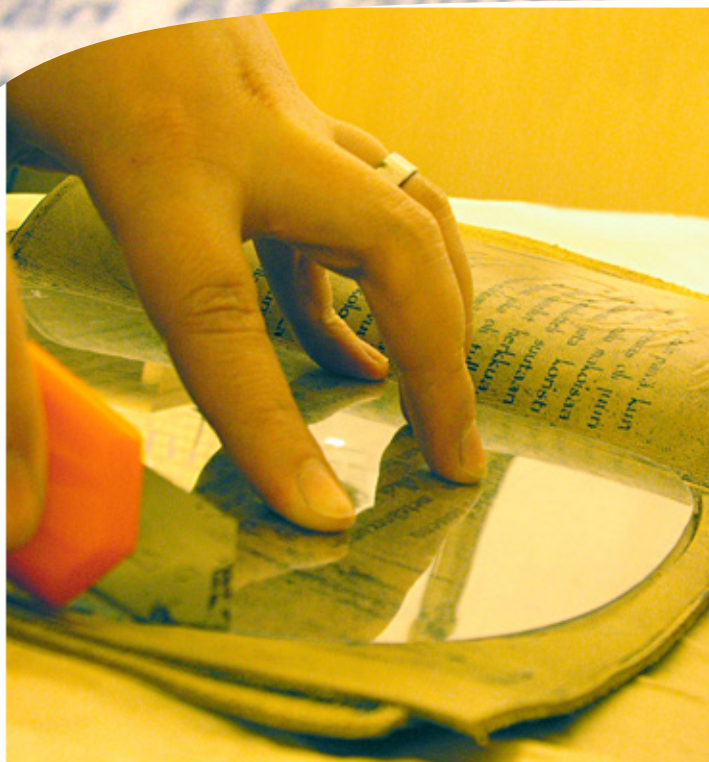

HOPEAELÄIMIEN
VALMISTAMINEN

KIRJAN VIIMEISTELY

teet tukevat nahan luontaisia ominaisuuksia. Muovin avulla tuotteen paino ei myöskään nouse liian suureksi.

Pahvisabluunan avulla kohdistin tukimuovin paikan sivujen taakse, ensin liimasin vain toiset puolet kiinni, sillä hopeakoristeet oli tarkoitus niitata muoviin tässä vaiheessa. Sommittelin koristeet oikeille paikoilleen ja porasin reiän läpi nahasta ja muovista ja suoritin niittauksen. Tämän jälkeen loputkin nahkasivut voitiin liimata kiinni. Liimana käytin kontaktiliimaa, sillä se on joustavaa ja kestää hyvin kosteutta, lämpöä.

Liiman kuivuttua sivujen leikkaaminen muotoonsa saattoi alkaa. Tämä ei ollutkaan helppo operaatio. Tein muovista sabluunan, jonka avulla leikkasin sivut. Sivut ovat melko paksuja ja kun niitä leikataan katkoteräpuukolla yksitellen, ei heti huomaa jos leikkaus lähtee menemään vinoon. Vasta kun muutama sivu on leikattu, huomaa etteivät sivut ole tavalla tai toisella kohdillaan. Ja kun yhtä sivua korjaa, saa lopulta leikata muutkin sivut uudelleen. Viimeistelin sivujen reunat vielä ompelemalla. Liimaus jätti reunasta siistin, mutta halusin varmuudenvuoksi ommella kaikki sivut, jotta reunat kestäisivät siisteinä myös käytössä. Hankin ompelukoneeseeni nahkaneulan ja suutarilta löysin sopivan langan tikkausta varten. Ompelukoneella tuli tehdä ensin hieman kokeiluja, jotta sain säädettyä langankireyden sopivaksi. Koneella ei kuitenkaan päässyt aivan aukeaman keskelle, joten jokainen lanka oli ommeltava käsin keskitaikokseen asti ja pääteltävä. Jotta sain kirjasta siistimmän, ompelin kirjalle erillisen selkämysten, näin sain sivujen taitoskohdat takaa piiloon, sillä ne olisivat olleet epäsiistit näkyvillä.

LOPPUTULOSENA SATUKIRJA

Lopputuloksena prosessissa syntyi nahkasivuinen satukirja. Itse satu on painettu käsin sivuille ja käsityö näkyikin painojäljessä rohkeasti. Kuvitukseksi kirjan sivuille on painettu satumaisemaa kohokuvana suoraan nahan pinnalle. Sadun tapahtumapaikka on metsäranta, tosin suurin osa tapahtumista sijaitsee selvästi metsässä ja vain muutamissa tilanteissa teksti tuo tapahtumat rannalle. Metsässä voi kohdata monenmoista hyönteistä ja ötökkää ja nämä eläimet ovatkin päässeet mukaan myös kirjaan pienien hopeisten koristeiden muodossa. Lisäksi koristeiden joukosta voi löytää puiden lehtiä, sillä lehdet mainitaan sadussa useampaankin kertaan ja ansaitsevat siksi osansa kirjasta.

Kirjan satu kertoo eläimistä jotka asuvat metsässä. He ovat ystäviä keskenään ja satu kertookin siitä miten nämä hyvin erilaiset eläimet tulevat toimeen keskenään. Sadussa tapahtuu monen moista tapahtumaa, osa hieman surullisia ja nolojakin, mutta onneksi kaikki lopulta kääntyy parhain päin. Sadun päähahmot, kissa, koira, susi ja sorsa ovat päässeet kirjaan mukaan oikeina hahmoina. Ne ovat hopeisia kolmiulotteisia eläimiä, jotka ovat irrallisia itse kirjasta, minkä vuoksi niillä voikin vapaasti leikkiä. Satuhahmot voivat leikkiä kirjan satumaisemassa sivulta toiselle, seuraten sadun tapahtumia. Hahmoille olen suunnitellut oman säilytysrasian, jossa ne voivat myös leikkiä. Säilytysrasiasta löytyy jokaiselle eläimelle oma kotipesä, johon ne voivat leikin päätteeksi käydä nukkumaan, tai sitten ne voivat jäädä vartioimaan kirjaa, ettei kukaan kohtelee sitä kaltoin.

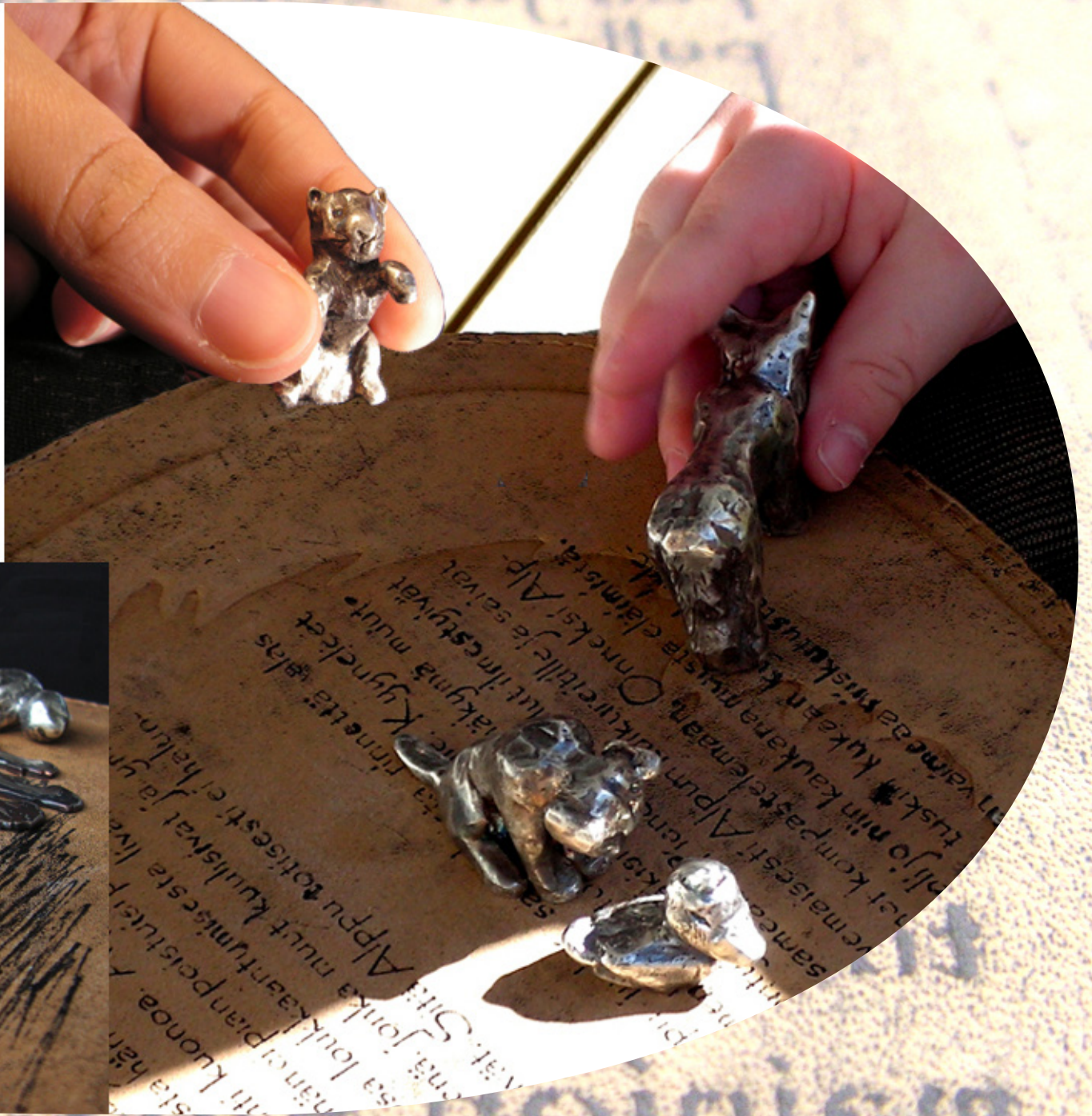
Kirja ei ole pelkästään lapsille tarkoitettu, vaan yhtäläillä se on suunnattu aikuisille. Pelkkä kirjassa oleva satu tuskin houkuttelisi aikuisia luokseen, joten olenkin panostanut kirjan ulkonäköön, jotta se kiinnostaisi vanhempia mukaan sadun ihmeelliseen maailmaan. Kirja ei ole myöskään suunniteltu pelkästään lukemista varten, vaan siitä on muotojensa ja toiminnallisuutensa avulla rakennettu samalla koriste-esine. Kun kirjan asetta pystyasentoon ja sivut levittää auki, muodostuu tuotteesta kaunis tähtipallo. Tämä onkin asento, jossa kirjaa suositellaan säilytettävän.

Tuotteessa ideana on, että lapsiperheet kiinnostuisivat siitä. Se tarjoaa jotakin sekä aikuisille, että lapsille. Kirja on uniikkina käsityötuotteena arvokas. Siksi suositeltavaa on, etteivät lapset leikkisi sillä yksin, vaan yhdessä vanhempiensa kanssa. Kirjan pääajatuksena on että perheet viettäisivät enemmän aikaa yhdessä. Kirjan parissa kaikki viihtyvät. Aikuinen voi lukea satua, samalla kun lapset leikkivät satueläimillä. Ja kun satu on luettu, voidaan vielä yhdessä asettaa eläimet nukkumaan ja kirja voidaan myös yhdessä asettaa näkyvälle, mutta suojaisalle paikalle. Tähtipallomuotoa voidaan vapaasti muokata haluamallaan tavalla, riippuen siitä kuinka paljon kirjaa avaa, kirjan voi asettaa esimerkiksi puolipallon muotoon.

7.1 Eläimille oma koti

Vaikka olinkin aluksi suunnitellut eläimille kotia kirjan sivuilta, totesin, että yksinkertaisempaa oli toteuttaa niille aivan oma koti erillisenä säilytysrasiana. Prosessiaikataulun puitteissa minun ei kuitenkaan ollut mahdollista valmistaa rasiaa, joten päätin tehdä siitä hyvät luonnokset ja suunnitelman. Rasian halusin visuaalisesti olevan kirjan kaltainen ja siksi olikin luonnollista valita siihenkin materiaaleiksi nahka ja hopea.

Rasiassa säilytettävät hopeiset eläimet ovat sadun päähenkilöitä, mutta samalla myös koko tuotteen tärkeimpiä elementtejä. Ne luovat uutuusarvoa tuomalla kirjaan leikkimahdollisuuden mukaan, mutta samalla ne ovat myös arvoesineitä, ja arvoesineet tulee säilyttää arvoaan vastaavalla tavalla. Siksi halusinkin suunnitella rasiasta mahdollisimman arvokkaan näköisen. Komea säilytysrasia luo myös lukuhetken aloittamiselle juhlallisen hetken, kun rasia avataan ja eläimet otetaan esiin.

Rasian kannen ja pohjan päätin valmistaa nahasta, mikä oli mielestäni paras tapa saada rasia visuaalisesti kirjan kaltaiseksi. Nahkaan oli hyvin luonnollista myös painaa kirjan, eli tuotteen nimi, sekä kohokuvio. Näin nahka olisi samannäköistä kuin kirjan sivuilla. En kuitenkaan halunnut vain liimata tai niitata nahkapalaa kiinni hopeiseen runkoon, vaan päätin käyttää sen ominaisuuksia hyväksi tuotteessa. Niinpä helpotinkin teknistä toteutusta käyttämällä nahkaa osana kannen saranaa, sekä rasian lukkoa.

Kun kannen avaa, on sen toiselle puolelle liitetty lyhyt esittelyteksti kustakin sadun eläimestä. Tämä teksti on painettu nahkaan. Nämä tekstit yhdistävät rasian ja siinä olevat eläimet selvemmin itse kirjaan ja toimivat johdantona sadulle. Rasian alapuolesta löytyvät eläinten pesäkolot. Jokaisella on oma, juuri sopivan kokoinen aukko, jonka pohja on myös vuorattu nahkapalalla, mikä estää eläinten kolhiintumisen. Rasian hopea on muiden kirjassa olevien hopeaosien tavoin mattapintainen ja tummaksi patinoitu.

JAMITÄ SITTEN TAPAHTUIKAAN?

No mitä? Kerro jo, minulla on kiire kaitsemaan lapsukaisiani, ei tässä ole koko päivää aikaa odotella.” Siirin raakkuva ääni säikäytti minut kesken kirjoittamisen. En ollut tiennyt Siirin seuraavan tekstini syntymistä. ”Voi, Siiri. Tämä juttu kestää vielä pitkään. Enpä usko että lapsesi jaksavat odottaa niin kauan. Ja minä luulen, että ne ovat taas häiritsemässä Jeremiasta rannalla, joten suosittelisin noutamaan heidät turvaan, ennen kuin Jeremias hermostuu liikaa. Noista susista kun ei koskaan mene takuuseen...” Siirin ilme muuttui melkoisen huolestuneeksi ja se lähtikin hyvin vilkkaasti etsimään poikasiaan ja näin minä sain taas työrauhan.

8.1 Sadun luonnehdinta

Kissan elämässä on leikkiminen tärkeintä ja tämä vietti on niin vahva, ettei se katso aikaa eikä paikkaa. Koiratkin tykkäävät leikkiä, mutta ne eivät ole kissojen tavoin itsenäisiä, vaan niitä pystytään komentelemaan ja määräilemään. Tämän vuoksi päätin tehdä sadun koirasta sen, joka yrittää miellyttää mahdollisimman montaa samaan aikaan. Siksi Kasper ei uskalla leikkiä Alpun kanssa, kun kuulee muiden eläimien pitävän leikkiä lapsellisena. Sadun susi on ehkä vielä poikanen, mutta eläimistä silti isoin ja siksi arvostetuin. Susi on myös itsenäisin ja viihtyy hyvin yksin ja haluaa seuraa vain silloin kun sitä itse haluaa. Sen vuoksi hän mielellään valvoo yöllä ja nukkuu pitkälle päivään. Siiri on sadussa sorsa, sillä luonnollisestikin on poikue ja se on hyvin utelias ja tuttavallinen eläin. Siirillä on kuitenkin vain pieni rooli sadussa, sillä olisi liian vaarallista viedä poikasita metsään, missä satu tapahtuu, eikä poikasita voi jättää yksin rannallekaan. Sadun hyönteiset ja ötökät ovat enemmänkin sivurooleissa olevia hahmoja, ne elävät omaa elämäänsä, eivätkä ole juurikaan kiinnostuneita isompien eläimien puuhista, siksi ne eivät halunneet isompaa roolia sadussa. Niin, paitsi kärpänen... Uteliain kaikista hyönteisistä, siksi se saikin yhden isommista sivuosista.

Sadussani on paljon erilaisia eläimiä, on hyönteisiä, lintuja ja nisäkkäitä. Kaikki eläimet olen itse tavannut mökillä. Sadussa on mukana myös susi. Mökillä en tietenkään ole sutta nähnyt, mutta saksanpaimenkoiran kylläkin, ja kun piirtelin tätä koiraä valokuvista, huomasin sen näyttävän sudelta. Lisäksi kertomukseeni on lisätty piru. Huomasin sadussa kaikkien hahmojen olevan hyviä ja pitäähän sadussa olla mukana jotain pahaakin, joten otin piron mukaan vierailevaksi tähdeksi. Paha saa kuitenkin palkkansa ja piru häädetään nopeasti pois sadusta.

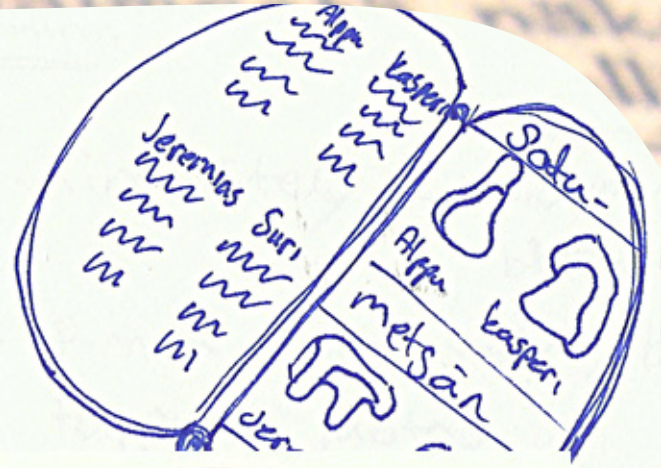
Sadun taustalla vaikuttavat monet henkilökohtaiset asiat, joista osa koostuu itselleni vaikeistakin muistoista, ei satu silti ole negatiivinen. Vaikka sadussa tapahtuu monen moista kommellusta ja henkilöille itselleen nolojakin tapahtumia, kääntyy kaikki kuitenkin lopulta parhain päin. Olen hyvin

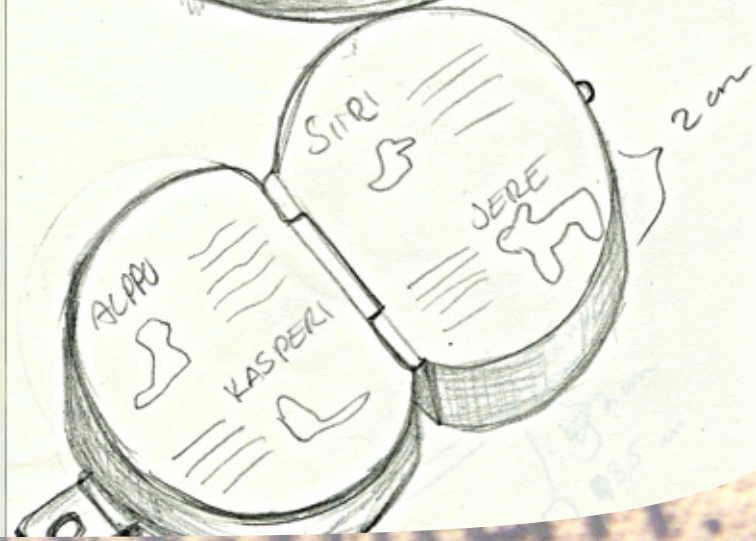
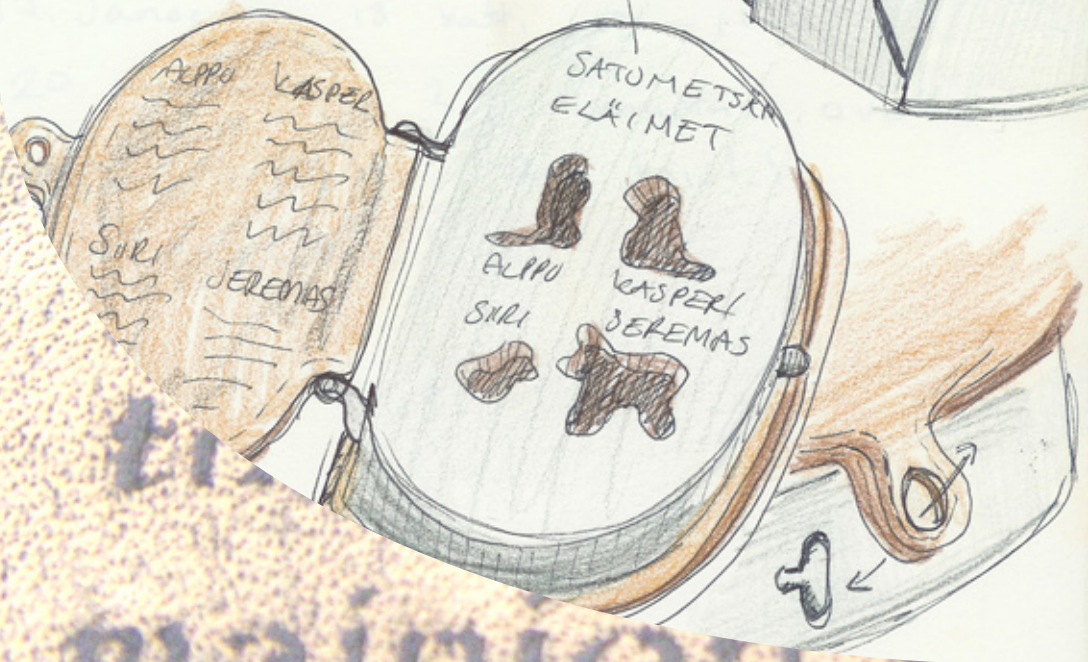
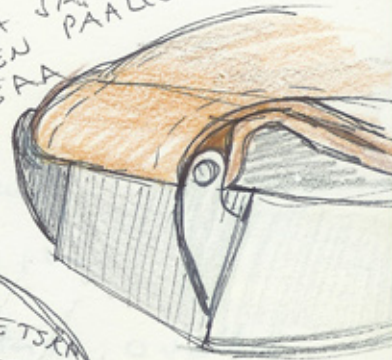
KANSI
JA
POHJA
NAHKKA

LUONNOKSIA
RASIESTA

REUNA JA
SISUKSEN
HOPEAA
PÄÄLLOSA

KOTISATUELÄIMILLE:
SUUNNITELMA

RASIAN MITAT:

14 x 17 x 2,5 cm

positiivinen ja elämänmyönteinen ihminen ja uskon, että kaikella on tarkoituksensa ja, että kaikissa huonommissakin tapahtumissa on aina jotakin hyvää mukana.

8.2 tuotteen analysointi

Tuotteen ulkonäkö muuttui prosessin aikana moneen otteeseen. Yllättävää ja hyvin mielenkiintoista oli se, että vaikka luonnostellessani pyrin hakeutumaan mahdollisimman kauas perinteisestä kirjan mallista, niin lopputuloksena minulle syntyi tuote, jonka kaikki tunnustavat kirjaksi. Ja siitä huolimatta tuote on hyvin erilainen, kuin tavallinen kirjakaupassa myytävä kirja. Tämän suhteen työlleni asettamat tavoitteet toteutuivatkin hyvin. Tarkoitukseni oli kunnioittaa kirjan perinnettä, mutta samalla luoda erilainen tuote, jossa olisi sopivassa suhteessa mukana kolmiulotteisuutta, tekstiä ja kuvaa.

Varsinkin kuvankäytön suhteen uskon löytäneeni jotakin uutta. Kuvitushan koostuu osittain kohokuvasta, osittain etsatuista hopeakoristeista, mutta tärkeä osa sitä ovat irralliset hopeaeläimet. Nämä eläimet tuovat kirjan kaksiulotteiseen ilmeeseen selvän kolmiulotteisen muodon, mutta samalla myös yhden toiminnallisuuden, eli leikkielementin. Silti nämä hahmot ovat osa kuvitusta, sillä ne kertovat miltä sadun päähenkilöt näyttävät. Kolmiulotteisuutta kirjan sivuilla olisi ollut mahdollista olla enemmänkin, sillä vaikka sivuilla on tapahtumaa nahassa olevan kohokuvan ja hopeakoristeiden kautta, tulee tapahtuma hyvin pienillä korkeuseroilla näkyville. tähtipallo-muotoon asetettuna tuote itsessään luo kuitenkin hyvin voimakkaan kolmiulotteisen tilan. Lisäksi pienet hopeaeläimet tuovat kolmiulotteisuutta tuotteeseen.

Tavoitteenani oli myös toteuttaa kirja niin, että se toimisi koriste-esineen tavoin. Kun kirjan avaa pöydälle, muodostaa se hauskan tähtipallon. Kun tämän esineen sijoittaa keskelle pöytää kukkaruukun, tai hedelmävadin sijasta, kerää se varmasti katseita ja herättää mielenkiintoa. Näin asetettuna kirja ei enää niin kirjalta näytäkään ja ihmiset tulevat katsomaan mikä tämä esine mahtaa olla. Tuote on taide-esine, se on uniikki ja erilainen, aivan kuten halusinkin. Vaikka minulla onkin nyt työkalut ja osaaminen tehdä useampi vastaava kirja, olisi jokainen tuote silti ainutlaatuinen. Käsinpainettuna tuotteesta olisi täysin mahdotonta saada kahta täysin samanlaista kirjaa aikaiseksi.

8.3 Prosessin analysointi

Prosessi onnistui mielestäni oikein hyvin. Alussa minua pelotti kuinka saan aikataulutettua työni oikein ja kuinka pysyn tässä asettamassani aikataulussa. Oli hyvä, että kiinnitin niin paljon huomiota tähän puoleen, sillä jos en olisi ottanut aikataulun tekoa niin vakavasti, ei se varmasti olisi toiminutkaan niin hyvin. Mielestäni en kuitenkaan stressannut liikaakaan tämän asian suhteen, vaan luotin siihen, että asiat järjestyvät. Ja hyvinhän ne järjestyivätkin, sillä ehdin pitää sopivasti myös vapaata työn lomassa.

Suunnitteluvaihe

oli hyvin mielenkiintoinen. Tutustuin prosessin alkuvaiheessa paljon historiatietoon kirjoista ja tämä auttoi minua etenemään tuotteen luonnostelussa. Eläimien piirtäminen ja loppuvaiheessa muovaileminen kolmiulotteisiksi oli myös hyvin kiehtovaa. Paras puoli koko prosessissa oli se, että sain käyttää reilusti aikaa luonnosteluun ja kokeiluihin. Ei tarvinnut hätiköidä ja kokeilut toivat varmuutta itse tuotteen valmistukseen. Teknisiä ongelmia en edes halunnut miettiä liian aikaisin, koska ymmärsin, että minun tulee edetä askel askeleelta eteenpäin. Tärkeintä oli päättää ensin muotoilullisesti millaisen tuotteesta haluaa ja vasta lopuksi sitä, miten tämän pystyy toteuttamaan. Monet tuotteen teknisistä ongelmista ratkesivatkin ajallaan. Esimerkiksi sivujen väliin tulevat saranat syntyivät lähes itsestään, kun ymmärsin, että nahkataitos voi toimia saranan tavoin. Näin minun ei tarvinnut liittää mitään erillisiä osia kirjaan. Mietin myös, vaatiiko kirja jonkinlaisia lukkolaitteita ollessaan kiinni tai ollessa avattuna tähtipallona. Vaihtoehtoina olivat hopeiset lukot tai magneettikiinnitykset, mutta totesin, että tuote on sen verran jyrkäv, ettei se tarvitse tällaisia monimutkaisia mekanismeja.

Tuotteen eri elementit muuttuivat paljon prosessin kehittyessä. Lähinnä ne yksinkertaistuivat. Monesti alkuvaiheessa suunnittelee paljon erilaisia elementtejä, mitkä toki ovat vain vaihtoehtoja, mutta mistä ei haluaisi helposti luopuakaan. Onneksi kuitenkin työn edetessä huomaa, ettei kaikkea voi väkisin liittää samaan työhön ja tällöin on ajateltava järkevästi, mikä oikeasti on tuotteen kannalta olennaista.

Alussa minulla oli ajatus siitä, että kirjassa olisi joitakin osia, jotka voisi irrottaa kirjasta. Suunnittelin eläinhahmoihini magneettia, jolle ne pysyisivät kirjan sivuilla kiinni, mutta samalla niitä olisi mahdollista liikutella kirjan sivulta toiselle. Ajatus yhä kiehtoo mieltäni. Kuitenkin, kun olin päässyt työssäni suunnitteluvaiheesta valmistukseen, huomasin, ettei tämä ominaisuus ehkä ollutkaan niin oleellinen tai edes sopiva.

Koska tuote oli tarkoitettu lapsille, en voinut toteuttaa hopeaeläimiä turvallisuussyistä määräänsä pienemmiksi. Ja jos eläimet olisivat olleet isompia, olisi kirjan pitänyt olla myös isompi. Valmistamani hopeahahmot olivat yllättävän painavia ja syntyi ajatus siitä, että ne eivät magneetista huolimatta ehkä pysyisi kunnolla kirjan sisällä kun sitä liikutellaan. Siksi mietinkin, teenkö eläimet uudestaan, niin että ne jäävät ontoiksi, eivätkä painasi niin paljon. Hahmojen paino kuitenkin tuntui hyvälle, se loi arvokkuutta ja materiaalituntua. Jos olisin toteuttanut kaikki hopeaosat fotoetsaamalla hopealevyille, magneetin käyttö olisikin ollut helppoa. Hahmot olisivat olleet kevyempiä ja ne olisi ollut helpompi sijoittaa kirjaan. Kolmiulotteisuus oli kuitenkin tuotteen pääelementtejä, joten halusin ehdottomasti eläimistä kolmiulotteisia. Siksi päätin säilyttää valamalla valmistamani eläinhahmot tuotteessa ja lähdin miettimään uutta tapaa liittää ne kirjaan.

Aloin suunnitella eläimille omaa aukeamaa kirjan etusivulle, jossa jokaisella hahmolla olisi ollut oma ”koti”, eli hahmon kokoinen kolo, jossa sitä voisi säilyttää. Suunnittelin eläimistä lyhyen esittelytekstin tälle aukeamalle, jolla oli tarkoitus tutustuttaa lukijat hahmoihin. Aukeaman sivut olisivat olleet hyvin paksut, jotta eläimet olisivat mahtuneet olemaan siellä. Tämä tuntui ajatuksena ensin hyvältä, mutta kun mietin miltä kirja tulisi tuolloin näyttämään, en voinut kuvitellakaan, että muutama sivu olisi ollut muita paksumpi.

Jos taas olisin tehnyt kaikista sivuista yhtä paksuja, olisi kirjan koko paisunut valtavaksi. Näin ollen päätinkin, että suunnittelisin eläimille erillisen säilytysrasian, myös esittelytekstin päätin siirtää rasiaan, näin saisin selvän yhteyden rasian ja itse kirjan välille, eikä rasia jäisi irralliseksi tuotteeksi. Olisin yhä voinut liittää magneetit eläimiin, mutta aloin miettiä tämän ominaisuuden

tarpeellisuutta. Jos kirjan asettaa vaakatasoon pöydälle, voi eläimet yhä asettaa kirjan päälle ja niillä voi leikkiä kirjan sivuilla olevassa satumaisemassa, tämä ei kuitenkaan vaadi magneettia. Siksi päätinkin luopua kokonaan tästä kiehtovasta ominaisuudesta.

8.4 Tuotteen jatkokehittely

Kun ensimmäistä kertaa valmistaa tuotetta, voi eteen tulla monia odottamattomia vaikeuksia. Vain kokemus ja samojen työvaiheiden tekeminen uudelleen opettaa miten asiat kannattaa tehdä. Onneksi jo nyt kerkesin prosessin aikana toteuttamaan melko laajan tutkimusten sarjan, mikä helpotti huomattavasti lopullisen tuotteen valmistamista. Parantamisen varaa kuitenkin aina löytyy. Tekstin painaminen aluksi tuntui haasteelliselta, kun sopivaa painoväriä ei meinannut löytyä, syövytys ei onnistunut kunnolla laattoihin ja painojälki oli epäselvää. Kuitenkin sisukkaasti yrittämällä kaikki puolet löysivät ratkaisunsa ja voin olla tästä tyytyväinen. Lisäkokeilut eivät olisi kuitenkaan pahitteeksi. Olisi hyvä saada selvä käsitys siitä miten painovärin viskositeetti tai määrä laatan pinnalla vaikuttaa lopputulokseen. Tällöin värin tummuutta nahan pinnalla pystyisi säätelemään, eikä painaminen olisi niin sattumanvaraista.

Kohokuvan prässäämisen vaatii runsaasti jatkokehittelyjä, sillä en onnistunut saamaan kirjan sivuille tarpeeksi kohollaan olevaa kuviointia. Tämä tietenkin harmittaa suuresti, sillä onnistuin muutamainkin koepaloihin saamaan oikein onnistuneitakin kokeiluja. Nämä onnistumiset olivat kuitenkin sattumanvaraisia, enkä pystynyt toistamaan kokeilujani, niin että olisin saanut tuotteeseeni vastaavaa kohokuvaa aikaiseksi. Kohokuvan valmistusprosessissa on hyvin monta elementtiä, jotka tulee saada kohdilleen, jotta toivottava lopputulos saataisiin aikaiseksi. Lopputulokseen vaikuttavat prässin kireys, nahan omat ominaisuudet, kuten paksuus ja tukevuus tai se miten kosteaa nahka on. Myös sabluunan paksuudella ja muodoilla on merkitystä, sekä sillä käytetäänkö prässätessä huopaa tai vahtomuovia nahan taustalla. Tämä vaatiikin hyvin tarkat ja johdonmukaiset kokeilut, jotta lopputulos olisi hallittu. Nahka on minulle entuudestaan täysin vieras materiaali, joten olisi ollut täysi sattuma, jos olisin heti oppinut käsittelemään sitä oikein.

Kirjan sivujen leikkaaminen muotoonsa oli hieman hankalaa. Leikkasin jokaisen sivun yksitellen ja kohdistaminen oli yllättävän vaikeaa. Tähän pitäisikin keksiä jokin parempi tapa. Nyt käytin muovisabluunaa apuna leikkaamisessa, mutta sabluunan oikean paikan löytäminen oli todella vaikeaa ja siksi sivut menivät helposti eri tasoihin. En kuitenkaan osaa sanoa, miten tämä leikkaaminen parhaiten onnistuisi.

JÄÄHYVÄISTEN AIKA

”Voi, joko tämä loppui. Kuinkas meille nyt käy? Nähdäänkö me vielä? Alppu kysyi ääni vapisten ja huomasin hänen olevan aidosti surullinen.” Alppu pieni, eihän tämä toki vielä tähän pääty. Tehän jäätte kirjaan elämään. Ja lupaan että tulen tapaamaan teitä niin usein kuin vain pystyn. Ehkä kirjoitan teistä vielä jatkokertomuksenkin, niin paljon asioita kun jäi vielä kertomatta.

Lastenkirjojen joukosta voi löytää monentyyppistä kolmiulotteisuutta ja kun tutustuin näihin tuotteisiin, tuli ajatus siitä, mitä uutta minä enää voin keksiä. Olin kuitenkin lähtenyt liikkeelle tutustumalla kirjaan yleensä, siihen mitä kirja perinteisesti on ja miten se on historiassa esiintynyt, mietin myös kirjaa merkityksiensä kautta ja hain siten omaa tapaa lähestyä aiheeseen. Päätin lähteä hakemaan kolmiulotteisempia muotoja vastineeksi perinteiselle koodeksi-kirjamallille ja unohtaa hetkeksi lasten kirjat. Näihin tuotteisiin tutustuin enemmän vasta kun olin jo tehnyt päätöksiä oman tuotteeni muodoista.

Tavoitteenani oli etsiä kirjan historiasta jotakin omaan tuotteeseen ja löysinkin materiaalikseni nahan. Vaikka se onkin vanha materiaali, on sillä kuitenkin tässä tuotteessa uutuusarvoa. Viime aikoina nahkaa on näkynyt lähinnä kirjan kansimateriaalina, mutta kun kirja on kokonaan toteutettu nahasta, onkin se jo hieman erikoisempaa. Tunnelma kirjojen sivuilla painojäljen vuoksi on vanhahtava, mikä myös viittaa vanhoihin nahkakirjoihin. Kuitenkaan tuotteen ei ole tarkoitus olla uusantiikkia, jossa jäljittelisin suoraan vanhaa ulkonäköä. Kirja on selvästi uusi ja mielestäni vanhaa patinoitua muistuttava ilme ei niinkään ole tarkoituksellista patinaa vaan tekijän oma kädenjälki ja tyyli. Samaa tyyliä jatkan hopeaosissa, jotka on patinoitu tummaksi. Hopeaeläinten pinta on matta ja rosoinen. Voisi jopa sanoa että viimeistelemätön, mutta se juuri onkin taiteilijan kädenjälki ja nimimerkki.

Itselleni tärkein elementti kirjan suhteen oli, että se olisi hyvä käteen. Mielestäni nahka materiaalina täyttää tämän kriteerin hyvin. Tuotteen muoto pyöreine sivuineen tuntuu myös miellyttävältä pidellä. Kirja on tukeva, mutta samalla taipuisa. Sivut ovat riittävän painavia, että ne suorastaan kääntyvät itsestään, kunhan niille antaa ensin hieman vauhtia. Ja ääni kun, kaksi nahkasivua napsahtaa toisiaan vasten on myös hauska. Itse voisin leikkiä jo pelkästään kirjalla tuntikausia selailen sen sivuja, tunnustellen kohokuviointeja ja katsellen hieman sottaista painojälkeä ja hopeaötököitä siellä täällä kirjan sivuilla. Lisäksi tuotteeseen kuuluvat pienet hopeaeläimet, joiden yksityiskohtia on kiva tunnustella sormenpäillä. Mahmoja voi kasata päällekkäin ja ripustella vaikka roikkumaan kirjan sivunlaitaan. Kirja antaa huvia pitkäksi aikaa, vaikkei sitä edes lukisi. Toivon vain, että myös muut ihmiset löytävät tämän saman ilon tuotteestani.

LÄHTEET

Milne A.A. 2001, Nalle Puh, Juva, WS Bookwell Oy

Moilanen, T. 1997, Kirjansidonta opas, Jyväskylä, Kustannusosakeyhtiö TAIDE

Kivelä, M. 1991, Kirja Suomessa 500 vuotta, Helsinki, Valtion painatuskeskus

Järvinen, I-R. Knuuttila, S. 1982, Kertomuserinne, Kirjoituksia proosaperinteen lajeista ja tutkimuksesta, Pieksämäki, Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo,

Loivamaa, J. 2002, Kotimaisia lastenkirjankuvittajia, Helsinki, BTJ Kirjastopalvelu Oy

Satua ja totta, Suomalaisia ja ruotsalaisia lastenkirjankuvituksia (Saga och sanning, Finländska och svenska barnboksillustrationer), 2005, Helsinki, Art-Print Oy,

Kanerva, A. Lange, K. & Laukka, M. 1989, Mielikuvia, Suomalaisia lastenkirjankuvittajia, Porvoo, WSOY:n graafiset laitokset

Carroll, L. 2000, Liisa Ihmemaassa, Helsinki, kustannusosakeyhtiö Otava

Kokko, Y. 2001, Pessi ja Illusia, Porvoo, WS Bookwell Oy

<http://www.coloria.net/mediat/paperi.htm> 25.4.2007

<http://www.helsinki.fi/folkloristiikka/opiskelu/terminologia.html#satu>, 2.1.2007

http://www.vak.fi/tekstisivu.tmpl?sivu_id=132 7.2.2007

KIRJALLISUUSLUOTTELO

Kuusela, T. 2004, Taiteilijat kirjaimia piirtämässä, Suomen kultakauden kirjataidetta, Jyväskylä, Gummerus kirjapaino Oy

Bettelheim, B. 1984, Satujen lumous, Juva, WSOY:n graafiset laitokset

Tolkien J.R.R. 2002, Puu ja lehti, Juva, WS Bookwell Oy

www.lib.helsinki.fi/julkaisut/kihtovakirja/mainp_kehitys.html 15.10.2006

KUVALUETTELO

kuva1: www.geneva-city.ch/bpu/manusc/images/hebreu.jpg&imgrefurl 10.2006

kuva2: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/75/Lascaux.jpg/180px-Lascaux.jpg> 15.10.2006

kuva3: www.kolumbus.fi/j.stenback/k11/frame_c.htm 27.11.2006

kuva4: www.numibia.net/nubia/artefacts.asp 10.2006

kuva5: www.art-pacific.com/artifacts/indonesi/lomlonto.htm 10.2006

kuva6: www.antorganise.com/gift/1017057-1.jpg 10.2006

kuva7: www.lastenkirjakerho.fi/pehmokirja 10.2006

kuva8: www.celialib.fi/ajankohtaista.html 10.2006

kuva9: vuodatus-static.web-effect.net/g/2159/19446.jpg 10.2006

kuva10: thumbs.ebaystatic.com/pict/2700059452568080_0.jpg&imgrefurl 10.2006

kuva11: www.aksykissa.fi/jasenet/kahkonen/ 15.10.2006

kuva12: images.google.com/imgres?imgurl=http://www.kaskimatti.fi/data/kaskimatti/Tuotekuvat/JD65073_b.jpg&imgrefurl=http://www.kaskimatti.fi/index.php%3Fpage%3Dproduct%26category_id%3D33%26product_id%3D680&h=520&w=519&sz=63&hl=fi&start=20&um=1&tbnid=zcxJ_n_nwLA4ZM:&tbnh=131&tbnw=131&prev=/images%3Fq%3Dvalokuvakehykset%26svnum%3D10%26um%3D1%26hl%3Dfi%26lr%3D3.5.2007

kuva13: thumbs.ebaystatic.com/pict/1800080429028080_0.jpg&imgrefur 10.2006

kuva14: thumbs.ebaystatic.com/pict/1800080429028080_0.jpg&imgrefur 10.2006

kuva15: thumbs.ebaystatic.com/pict/2700059452568080_0.jpg&imgrefur 10.2006

kuva16: Saint-Exupéru. A. 2001, Pikku Prinssi, Jyväskylä, Gummerus kirjapaino Oy, 67

kuva17: Janosch, 2004, Suuri Panama -kirja, Helsinki, Werner Söderström Oy, 282

kuva18: McDonnell P. 2002, Kamut 12: Takkuinen tusina, (2001, 1.10), Tampere, Egmont kustannus

kuva19: McDonnell P. 2002, Kamut 12: Takkuinen tusina, (2001, 1.10), Tampere, Egmont kustannus

kuva20: Jansson T. 2003, Tarinoita Muumilaaksosta, Juva, WSOY, 276

kuva21: Milne A.A. 2002, Nalle Puh ja mehiläinen, Helsinki, WSOY, 23

kuva22: www.show.me.uk/dbimages/chunked_image/mr_toad.JPG 2.5.2007

kuva23: Grahame K. 2002, The Wind in the Willows, London, Dean, 115

kuva24: www.register123.com/event/accounts/register123/disney/waltdisneyworld/events/2006tbd/rjohn_auc2Pooh%20OAK.jpg 2.5.2007

LIITE 1:

Muistiinpanoja kokeiluista

Painovärin etsiminen

Vesiohenteinen nahan pikamaali (Woly instant leather colouring, dark brown 005)

- Hyvin ohutta, vesimäistä ainetta (kuin vesiväriä). Maalaaminen siveltimellä on helppoa, levittyy kivasti ja näyttää imeytyvän nahkaan. Kuitenkin kun kastelin nahan hetken kuluttua, väri lähti osittain pois, eikä kestänyt ainakaan mitään hankausta tai raaputusta. Tämä yllätti kovasti.
- Ohjeissa neuvottiin puhdistamaan nahan pinta hyvin asetonilla tai nahanpuhdistusaineella. Ehkä värin irtoaminen johtui tästä! Kannattaa lukea ohjeet ennen kuin aloittaa...
- Värin levittäminen kuparilaatalle oli vaikeaa. Kupari ikään kuin hylki väriä, vaikka olin puhdistanut pinnan mielestäni hyvin. Levittämisongelma luultavasti johtui väristä, sillä se on todella ohutta. Väri alkaa hakeutua pistemäiseksi kuparin pinnalla, eli aivan kuin pinta olisi todella rasvainen. Toisaalta vesivärikin hakeutuu muovin päällä samalla tavoin pistemäiseksi, joten ehkä aineen paksuus vaikuttaa asiaan (värissä oleva vesi hakeutuu pisaroiksi) Väri myös kuivui todella nopeasti metallilaatan pintaan ja jopa vedellä ja saippualla peseminen, ei irrottanut kaikkea. Lopputulos ei onnistunut, väri ei sovi tekstin painamiseen.

Vesiohenteinen kangasväri (Marabu Textil, musta 073)

- Painoin poronnahkapalaan kynänpäällä väriä (ohut kalvo) annoin hetken kuivua. Väripurkissa neuvotaan silittämään väri kiinni kankaaseen kankaan nurjalta puolelta kolmen minuutin ajan. Tein näin, mutta en kerinnyt silittää kuin puoli minuuttia, kun nahka alkoi kärytää ja pinta muuttui tummaksi. Nahka alkoi myös käpristyä. Kokeilin silitystä myös oikealle puolelle, mutta rauta oli niin kuuma, että oikea puoli nahasta meni saman tien tummaksi.

Tätä voisi käyttää nahanvärjäyskeinona?

- Lopuksi koetin "pestä" väriä nahasta kastelemalla sen pinnan ja raaputtamalla kynnellä, mutta väriä ei mielestäni irronnut (ainakaan niin paljoa että sen olisi huomannut), joten joko noin pieni silitysaika riittää nahalle, tai voisi testata vielä, kesäkö väri ilman lämmitystä. **EI KESTÄ, VÄRI VAATII SILITYKSEN, LÄHTEE LIUKENEMAAN VETEEN KUIVUTTUVAANKIN. PITÄÄ SIIS KEHITTELLÄ KEINO MITEN SAAN SILITETTYÄ NAHAN ILMAN ETTÄ VÄRI MUUTTUU, TAI SITTEN VÄRJÄTÄ NAHKA TARKOITUKSELLA. EHKÄ JOS NAHAN PÄALLE LAITTAAN OHUEN KANKAAN, NIIN NAHAN PALAMISTA EI TAPAHTUISI?**

Ohuen kankaan läpi silytys miedolla lämmöllä, nahka ei pala, mutta vesipesussa väristä lähtee suurin osa pois, mustasta väristä tulee, ei tarpeeksi voimakas ajatellen kirjan tekstiä.

Ohuen kankaan läpi silytysraudan III-teholla 3 min. Nahka ei pala, vesipesussa ei näkyvää värinlähtöä. **VÄRI ON KÄYTTÖKELPOINEN JA PYSYVÄ NAHKAPINNALLA, KESTÄÄ VESIPESUN JA MAHDOLLISESTI PESUAINEEENKIN.** Nahka

tosin voi reagoida huonolla tavalla pesuun, joten tuote ei tarkoitettu pesunkestäväksi, mutta esimerkiksi pyyhkiminen kostealla rievulla ei ole haitallista, väri ei lähde leviämään.

- Silitys on tehtävä silitysraudan isoimmalla teholla, muuten hommasta ei tule mitään ja mieluiten hieman yliaikaan esim. 5 minuuttia, niin on varmasti kiinnittynyt. Varsinkin jos nahkapala on hieman isompi ja rautaa joutuu liikuttelemaan isolla alueella. Nahka on operaation jälkeen kuuma, välikangas, saattaa lähteä tummumaan (palamaan) mutta ei saa lopettaa silittämistä tai homma ei onnistu. Väriin kiinnittyminen tuntuu olevan pienestä kiinni, mutta onnistuessaan pysyy ja kestää vaikka saippualla pesisi.

Akryyliväri (Pébéo, High viscosity, Studio ACRYLICS, Musta 26)

- Pysyy nahkassa yhtä hyvin kuin tekstiilivärikin, mutta ei vaadi silitystä. Väri pastamaista, helppo levittää. Vaatii ehkä hivenen ohennusta vedellä, jolloin väri menee paremmin pienempiinkin uriin. Akryyliväriin hidasteaineella saa lisää työaika, ei tarvitse tehdä töitä niin kiireellä.

Akryyliväriin kuivumista hidastava aine

(Winsor & Winsor, Acrylic retarder, väritön pasta)

- Sekoitetaan akryyliväriin joukkoon seuraavasti: 1 osa acrylic retarder / 6 osaa Akryyliväriä. Sopii kaikkien valmistajien värien kanssa.

Väriin levittäminen painolaatalle

Väriin levittäminen kumitelalla:

- Väriä levittyy hyvin ohut kerros metallin pinnalle. Jos tela on pienempi kuin laatta, jää telan reunasta jälki, joka tulee näkyville painettaessa. Jää siis raitaiseksi. Tela pitäisi olla laattaa isompi, jolloin tätä ei tapahtuisi. Painoväriä jää kuitenkin liian vähän laatalle, joten ei sovi tähän tarkoitukseen, sillä vesiohenteinen väri kuivuu nopeasti, jos sitä on liian ohuelti. Ei ehdi painamaan riittävän nopeasti, vaikka olisikin väriin kuivumista hidastavaa ainetta mukana.

Väriin levittäminen painolaatalle töpöttämällä:

- (vaahtomuovipala kankaan sisällä), väri levittyy paremmin kuin kumitelalla, ei jää työstöraitoja.
- Väriin levitys koko laatalle, väriä jää enemmän uriin kuin kohopinnalle, prässäminen grafiikan prässillä. Kun prässä on tarpeeksi kireällä, nahka ottaa uristakin väriä, toisin kuin aiemmin, jolloin urista ei tarttunut juuri lainkaan väriä mukaan.
- Nahkaan jää väriä koko alalle, mutta teksti on tummaa ja taustalla on vain epätasainen harsomainen kerros väriä. Väriin voisii häivyttää reunoille, jolloin nahkan oma väri tulisi sellaisenaan esille ja suurin värikerros keskittyisi vain tekstiosuudelle. Tällä tavalla nahkan pintaan saataisiin enemmän värisävyjä.

Väriin häivyttäminen ei onnistu siististi, jää liian selvä raja. Alue on niin pieni, ettei häivyttäminen tasaisesti ole mahdollista.

Painolaattojen syövytys ja painokokeilut

Koe 1:

- Taustan syövytys, teksti itsessään jää koholleen. Tarkoituksena levittää väri kumitelalla kohollaan oleville kohdille. Syövytys typpihapolla. Syövytys ei riittävä. Syöpmisen aikaansaama voimakas kupliminen irrottaa lakan liian varhain, ei ehdi tulla riittävän syvää. Kumitela joustaa sen verran, että väri levittyy myös taustaan. Lopputulos ei onnistunut.

Koe2

- Tekstin syövyttäminen, tausta jää koholleen. Syöpyminen aiheuttaa taas lakan irtoamista, syöpyminen kuitenkin tarpeeksi syvää.

A) Väri levitetään koko laattaan ja ylimääräinen väri pyyhitään pois, niin, että vain uriin jää väriä. Painaminen käsin puutelalla, jolloin nahkan tulisi imeä itseensä urissa oleva väri.

Kuiva nahka liian kovaa, ei pysty imemään kuin aivan matalista urista, niistäkin liian sattumanvaraisesti. Painovoima luultavasti liian pieni, pitää kokeilla prässillä.

Nahan nukkapuoli ottaa pehmeämpänä pintana paremmin värin, mutta ei silti tarpeeksi hyvin.

Kosteaa nahka imee värin paremmin, mutta väri leviää koska on vesiohenteista ja teksti on siksi epäselvää.

Lopputulos ei onnistunut.

B) Väriä levitetään kumitelalla vain kohollaan oleviin kohtiin, eli tekstin taustaosaan.

Värin levittäminen tasaisesti isolle alueelle on hieman hankalaa. Tulee epätasaista ja telan jäljet jäävät helposti näkyville. Jos tämä ongelma ratkaistaan, tekniikka toimii. Tekstin tausta värjäytyy, teksti itsessään jää nahan väriksi. Teksti tulee hyvin esille ja on helppolukuista. Kokeilu onnistuu yhtä hyvin käsin painaen, kuin prässillä tehtynä. Värin voisi levittää kumitelan sijasta myös kovalla vaahtomuovilla tai grafiikan tamponilla, jolloin jälki olisi tasaisempi.

Töpötyöjälki voisi sopia tuotteeseen.

Väriä levitettäessä on varottava, ettei väriä mene uriin, tekstistä tulee suttuista ja vaikealukuista.

C) Värin töpöttäminen levyille. Töppäystyökalu tehty vaahtomuovipalasta, joka on kääritty puuvillakankaan sisään tiukasti.

Väriä menee uriin, ei pysty estämään, mutta pinnasta tulee tasainen. Kun töpöttää oikein tarkasti, väri häviää kohollaan olevista kohdista lähes kokonaan ja suurin osa lähtee jo kuivumaan. Lopputulos yllättävän hyvä, teksti tulee mustana ja taustalle jää harmaa harsomainen värikerros. Lopputulos miellyttävä, voisi sopia hyvin tuotteeseen.

D) Jatkokokeiluja kokeen 2c pohjalta.

Painoväriä niin paksu kerros kun uskaltaa, teksti tulee todella hyvin esille ja ei häiritse vaikka taustalla olisi enemmänkin väriä. Tulee sattumanvaraisia värilänttejä sinne tänne, eivät varmaan häiritse. Lopputulos muistuttaa vanhaa painettua kirjaa.

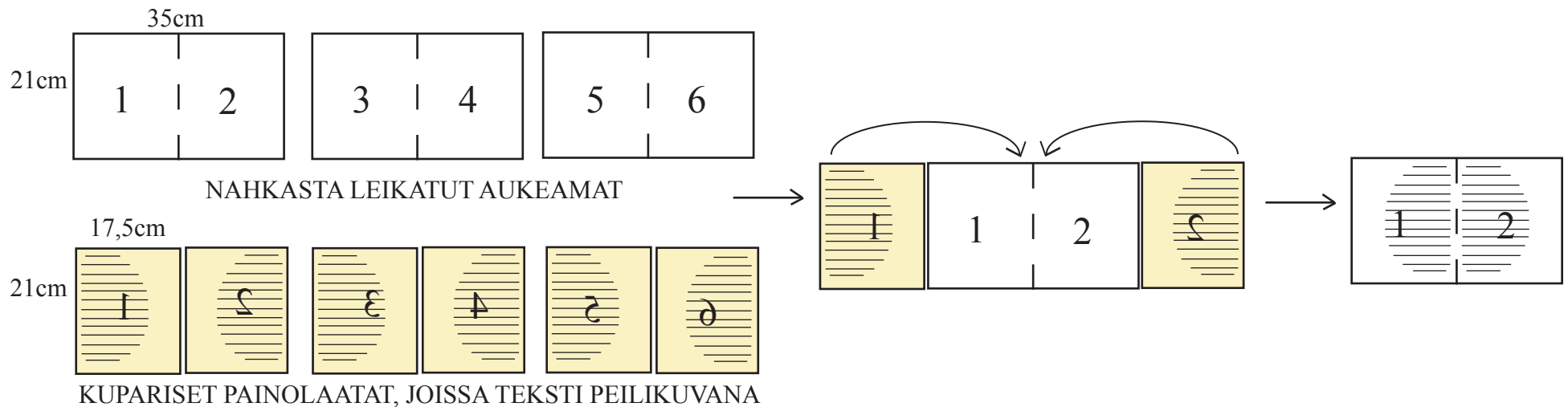
Kun väriä on paljon, lähtee se kulkemaan eteenpäin prässin liikkuesssa. Kun painolaatta loppuu, prässä niistä värinläntiksi heti painolaatan viereen. Jos prässää teksti nahka-aukeaman reunoilta keskelle päin, väriläntti tulee aukeaman toiselle sivulle (koska painolaatta on vain yhden sivun kokoin-

en ja nahka koko aukeaman kokoinen) Prässäys täytyy siis tehdä aina aukeaman keskeltä sivuille päin, tai pystysuunnassa, jolloin väri niistäytyy suojapaperille.

Koe 3

- Rautakloridin käyttö syövytyksessä typpihapon sijasta. Rautakloridi on valmiina liuksena. Syövyttää hitaasti, mutta todella tarkasti. Ei irrota suojalakkaa. Tunnin syövytyksellä saadaan yhtä syvä syövytys kuin 30 % typpihapolla alle kymmenessä minuutissa. Pidin 1,5 tuntia kuparilaattoja syöpymässä. Oli riittävä.

TEKSTIN PAINAMINEN NAHKAAN

LIITE 2

Kohokuvan prässäminen

- Ohueen, eli alle millimetrin paksuiseen nahkaan, kohokuvan tekeminen oli helppoa. Kuviot eivät kuitenkaan pysyneet ryhdissään, nahan oli siis oltava paksumpaa. Paksuimmat löytämäni nahat olivat noin 1,5 millimetriä paksuja, mutta nämä kyseiset nahat olivat todella pehmeitä, eivätkä siksi tukeneen kuviota. Parhain nahkatyyppi oli noin 1-1,2 millimetrin paksuista tukevaa nahkaa. Kolmas kriteeri nahkan valintaan oli siinä oleva pintakäsittely. Myynnissä olevissa nahkoissa on yleensä aina jokin pintakäsittely, jolloin nahan pinta on hyvin vahamaista. Monesti nahan pintaan on myös painettu jokin koristekuviointi. Nämä käsittelyt selvästi häirttasivat sekä kohokuvion painamista, että painoväriin pysymistä.

- Grafiikan prässi, jossa on kaksi teollisuus huopamattoa (0,5 ja 0,3mm paksuiset) Metallisabluuna alle, kostea nahka päälle (se pinta vasten metallia, johon kuvio halutaan), huovat päälimmäiseksi.

Kokeet:

- Poronahkapala noin 0.9mm paksuus, käsittelemätön huokoinen luonnon pinta

Kuivaan nahkaan prässämällä. Kuvio ei painu syvälle, mutta jää näkyville. Metallin reunat leikkaavat nahkan rikki.

VOISIKO KÄYTTÄÄ APUNA JOS TARVITSEE LEIKATA NAHKASTA JOKIN KUVIO IRTI?

Märkään nahkaan. Onnistuu jo paremmin, nahka venyy kuvion mukaiseksi, sabluuna ei leikkaa nahkaa.

ONKO LIOTUSAJALLA MERKITYSTÄ?

OHUT NAHKA EI TOIMI HYVIN, EI OLE TARPEEKSI RYHDIKÄS, KOKEILLAAN SEURAAVAKSI PAKSUMPAA

- 1 mm paksuinen nahka vaaleanruskea, huokoinen käsittelemätön pinta

kuivana. Samat huomiot kun poronahassa. Pitää kostuttaa. Paksumpi nahka toimii kuitenkin jo paremmin (kuvio ei kestänyt, painunut kohta nousi noin viikon aikana takaisin ylös)

märkänä, kastellaan läpi, liiat vedet paperilla pois ja saman tien prässäys. Kuvio siirtyy todella hyvin ja jää, ei nouse ajan saatossa. Prässäsin samalle nahalle peräkkäin kaksi kertaa, ensimmäinen painokuva nousi uuden prässäyksen aikana hivenen korkeammalle ELI PITÄÄ VÄLTÄÄ USEAMPIA PRÄSSÄYSKERTOJA, KAIKKI HALUTUT KUVIOT ON SAATAVA SAMAA SABLUNANAAN

- Sama nahka, alumiinista sahattu kuvio sabluunana. Sabluunan paksuus n. 0,8mm. Kuvio painuu nahkaa, jos haluaisi kuvion nousevan kohokuvana, pitää kuvio sahata metallilevystä pois. Ne kohdat joissa on metallia, painuvat alas ja missä ei ole metallia nousevat koholleen.

Märkänä kuvio toistuu todella hyvin ja tuntuu kestävä, ja

Märkänä, lisäsin sabluunaan lisäosia päälle (kaksikerroksinen pinta) Kuvio toistuu hyvin. KAKSIKERROKSISEN KOHDAN LÄHELLÄ OLEVAT KOHDAT EIVÄT TOISTU YHTÄ SYVÄLLE, TOINEN KERROS VOISI EHKÄ OLLA MATALAMPI, ETTEI HÄIRITSE NIIN PALJON KUVAN MUODOSTUMISTA.

- Uusi sabluuna, jossa kahdessa ja kolmessa eri tasossa kerrokset.

Testissä erilaisia nahkoja

n. 1,4mm paksu punaruskea nahka, pinta kova ja kiiltävä (käsitelty jollakin) kuva toistuu hyvin, mutta pinta ehkä liian kova. Paksuus olisi varmasti paras mahdollinen

musta kiiltäväpintainen ohut nahka (0,9mm) kuvio toistuu hyvin vaikka onkin ohut, Tein kaksi kokeilua, toisessa liotin tunnin verran palaa ja toisessa vain pikainen kastelu. Ei juurikaan eroja lopputuloksessa.

MUSTA VÄRINÄ SOPIMATON, LIIAN TUMMA, KUVA EI EROTU. TEKSTIN VÄRI PITÄISI OLLA VALKOINEN ENNEN KUIN EROTTUU

Valkoinen ohut nahka. Kokeilin öljyvärillä painaa kuvion. Väri oli sotkuinen. Nahka käpristyä muita enemmän kuivuttuaan. Valkoinen värinä huono, arka lialle ja muutenkin liian "valkoinen" Ehkä luonnonvalkoinen tai aivan vaalea beige sopisi paremmin, jos halutaan vaaleaa.

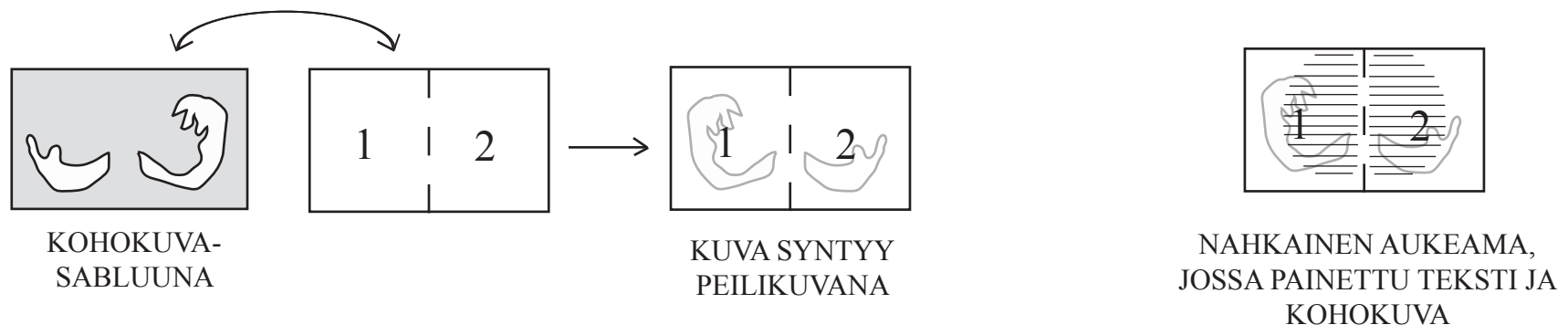
Korkeamman kohokuvan painaminen

- Vaahtomuovipala (n. 2cm)huovan lisäksi, auttaa korkeamman kohokuvan syntymistä. Jos sabluuna on yli 1 mm, kannattaa laittaa vaahtomuovi. Muuten kohokuvasta tulee lähes samanlainen, oli sabluuna sitten 1 mm tai 5 mm. Vaahtomuovi laitetaan nahan ja huopamaton väliin. Jos nahkaan halutaan painaa uppokuvia, painaminen onnistuu kohtalaisesti ilman vaahtomuoviakin, mutta kohokuvan suhteen ilman vaahtomuovia lopputulos vaatimaton. Nahkan oltava riittävän paksua (yli 1 mm) ja tarpeeksi ryhdikästä, että kuviointi pysyy tällöin ryhdissään. Pehmeä nahka ei jaksaa säilyttää kuviointia hyvänä, vaatii tuen alleen. Sopiva metallisabluuna on testien perusteella 2-3 mm, jos on paksumpi, kohokuvio jää ryhdyttömäksi, isommat alueet saattavat venyä pussimaisiksi, mutta kohokuvan reuna, ei silti nouse yhtään paremmin esille, kuin 2mm:n sabluunalla painettunakaan.

Kohokuvan painaminen lopulliseen tuotteeseen

- Kohokuvaa varten olin sahanut maisemasabluunan 2 millimetriseen alumiinilevyyn. Olisi voinut olla millin paksumpikin, mutta tuota paksuutta oli vielä inhimillistä sahata. Prässi tuli säätää mahdollisimman kireälle, jotta puristusvoima olisi paras mahdollinen. Prässääminen tapahtui siten, että metallisabluuna sijoitettiin alimmaiseksi, kostea nahka sabluunan päälle, 2cm paksu vaahtomuovilevy molempien päälle ja lopuksi prässin oma huopamatto tiiviisti päälle.
- Kun prässi on oikein kireällä saattaa käydä niin, että prässättävät asiat eivät lähde kunnolla mukaan, tällöin nahka ja sabluuna voivat lähteä kulkemaan erivauhtia prässin telojen läpi. Tätä varten kannattaa nahka teipata yläreunastaan kiinni sabluunaan. Tästä huolimatta kesken prässäyksen, nahka voi alkaa venyä ja kohokuvan kohdistuminen suhteessa tekstiin voi mennä pieleen. Tämä vuoksi sabluuna ja nahka kannattaa laittaa prässin läpi vaakasuunnassa, jolloin venymistä tapahtuu vain kirjan sivujen pystysuunnassa, mikä ei näy lopputuloksessa niin pahasti, kuin jos kohdistus heittäisi vaakasuunnassa. Pystysivu on myös sabluunan lyhyempi sivu, joten venymistä ei kerkiä prässäyksen aikana tapahtumaan niin paljon.

KOHOKUVAN PAINAMINEN NAHKAAN

LIITE 3:

Nahka tuotteessa

- Lopullinen nahka oli vaaleanruskeaa 1,2 millimetrin paksuista kenkien valmistukseen tarkoitettua naudannahkaa. Nahka oli rumpuvärjätty aniliiniväreillä. Rumpuvärjyksellä tarkoitetaan nahan läpivärjäystä. Normaalisti rumpuvärjyksen jälkeen nahka käsitellään erilaisilla pintakäsittelyaineilla, joilla nahan pintaan saadaan lopullinen tasainen ja kiiltävä väri aikaiseksi. Tilaamani nahka oli kuitenkin sellaista mistä tämä viimeinen käsittely oli jätetty pois, jolloin kohokuviointi sekä tekstin painaminen onnistuivat ongelmitta.

LIITE 4:

Hopeaeläinten valaminen

- Hopeakoristeiden lisäksi valmistin kirjan satuhahmot irrallisina objekteina. Tämä oli järkevintä tehdä valamalla. Eläinhahmoja harjoittelin ensin plastoliiniin ja kun hahmo oli mieleiseni, muovailin lopullisen mallin juustonkuorivahasta. Nämä mallit kiinnitettiin suoraan vahakuseen, josta valmistettiin kipsimuotti valua varten. Vaha kipsimuotin sisältä otettiin pois sulattamalla höyrykattilassa. Tämän jälkeen kipsi voitiin polttaa keramiikkauunilla, jotta se kestäisi kuuman metallin paremmin. Muotti otettiin uunista juuri ennen valua, jotta se olisi vielä lämmin. Kun metalli ei enää hehku kipsin sisällä, voidaan se siirtää vesisammioon, jossa on huoneenlämpöistä vettä, kipsi ei kestä lämpötilaeroja, vaan räjähtää veteen ja valettu kuusi saadaan pois muotista.
- Valun jälkeen viimeistelin hopean pinnan mieleisekseni. Hahmot oli sahattava irti kuusesta ja siistittävä valukanavien jäljet. Yhden eläimen otsaan oli jäänyt reikä joten juotin sen umpeen. Eläinten tassuissa ja kasvoissa oli myös kohtia joita halusin muokata, koska kaikkia yksityiskohtia en ollut pystynyt vahaan tekemään. Lopuksi käsitelin eläimet blitzillä, jotta ne olisivat yhdenmukaiset muiden hopeaosien kanssa. Osan kohdista otin kuitenkin filssillä ja karhunkielellä hangaten esiin. Lopputuloksen halusin jättää matakasi ja hieman rosoiseksi, jolla sain hahmoihin luonnosmaista tyyliä.

LIITE 5:

Fotoetsaaminen

- Haluttu teksti tai kuva pitää tulostaa tai piirtää kalvolle, niin, että ne kohdat joiden ei halua syöpyvän peittyvät. Eli tekstiä etsatessa, tekstin tausta tulee tulostaa mustalla värillä ja teksti itsessään jää värittömäksi. Käytettävän metallin tulee olla tasainen ja puhdas levy pinta. Pinnan voi puhdistaa esimerkiksi teräsvillalla. Itse pesin kaikki metallilaatat ammoniakkiuoksella reippaasti hangaten ja lopuksi kävin pinnan läpi kratsiharjalla.
- Laatan pinnalle suihkutetaan ohut kerros valoherkkää lakkaa. Käytin Positiv20- nimistä piirilevyn valmistukseen valmistettua lakkaa. Kun lakka on kuivunut (noin 10 minuuttia hiustenkuivaimella 30 cm etäisyydeltä), sijoitetaan kalvo laatan päälle oikeaan kohtaan, niin että teksti on siinä peilikuvana. (Kun teksti on peilikuvana, tulee se silloin oikein päin nahan pinnalle painettaessa.)
- Kun kalvo on kohdallaan sijoitetaan UV-valolamppu noin 30 senttimetrin päähän suoraan laatan yläpuolelle. Sopiva valotusaika on noin 4 minuuttia. Valotuksen jälkeen laatta upotetaan astiaan johon on sekoitettu vettä ja lipeää, eli natriumhydroksidia. (1 litra vettä ja 7 grammaa lipeää). Lipeäliuos irrottaa kaiken valottuneen lakan, eli tekstikohdista metalli tulee näkyville. Lipeä huuhdellaan hyvin vedellä pois
- Valotuksen jälkeen syövytys voi alkaa. Kuparilla syövytykseen käytin rautakloridia (valmis liuos) ja hopealle typpihappoa (noin 30%). Ne kohdat joissa ei ole suojalakkaa, alkavat syöpyä uriksi. Rautakloridilla syövytys kestää selvästi kauemmin kuin typpihapolla, mutta se on sitäkin tarkempi. Typpihappo syövyttäessään kiihtyy loppua kohti ja alkaa kuplia voimakkaasti, tämä irrottaa helposti suojalakan. Tämän vuoksi typpihapolla syövytettäessä, tulee reaktiota tarkkailla koko ajan. Syöpymistä voi hallita liikuttelemalla happoastiaa, mikä hillitsee kuplimista.
- Syövyttäminen rautakloridilla on hidasta, riittävän syvä ura syntyi 1,5-2 tunnin aikana. Aikaa säästääkseni otin riittävän ison astian, johon ripustin kaikki laatat kerrallaan syöpymään. Kiinnitin laatat teipillä roikkumaan metallitankoihin, jotka oli sijoitettu astian reunojen päälle, näin laatat jäivät pystyasentoon. Rautakloridi jättää syöpyessään metallin pinnalle sakkakerroksen, joka täytyy huuhdella tarpeeksi usein, jotta syöpyminen olisi tasaista, nyt kun laatat olivat pystyasennossa, sakkakerros pääsi itsestään valumaan pois, eikä huuhtelua tarvinnut tehdä.
- Syövytyksen jälkeen suojalakan voi poistaa asetonilla. Sinolillakin lähtee, mutta paljon vaikeammin. Tosin painolaattojen kohdalla en poistanut lakkaa lainkaan, koska lakka ei irronnut painotapahtuman yhteydessä, joten siitä ei ollut mitään haittaakaan. Jäi yksi työvaihe pois.

LIITE 6:

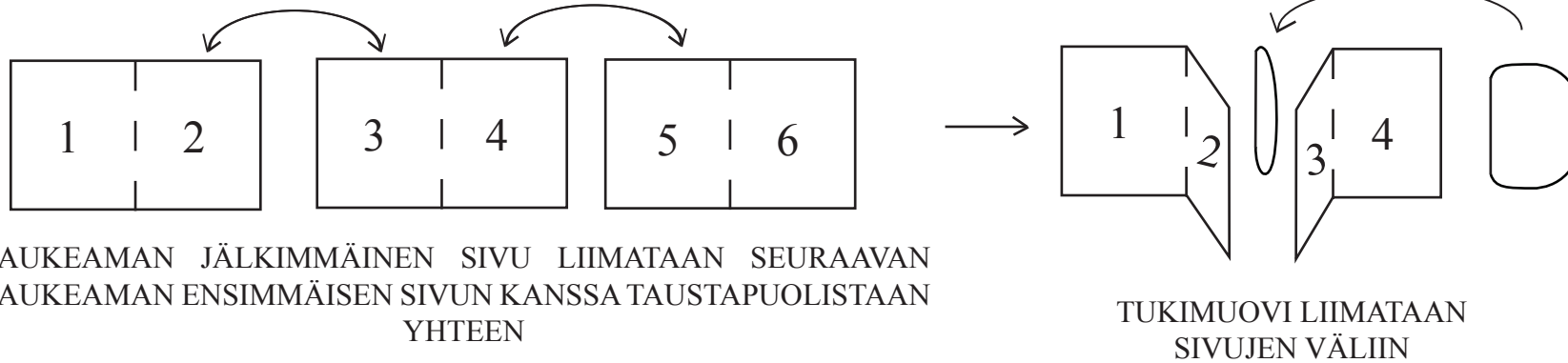
Kirjan viimeistelyssä käytetyt aineet

- LIBERON, Nahanhoitoaine, väritön, 250 ml
- Henkel, Pattex Technology, Plastic padding, Kontakstiliima classic, 50g
- Ompelulanka: 40 Polyester: Sewing thread, 226x3 dtex Nm40/3, 1.200m, 100% PES, Tuotenumero: 4858

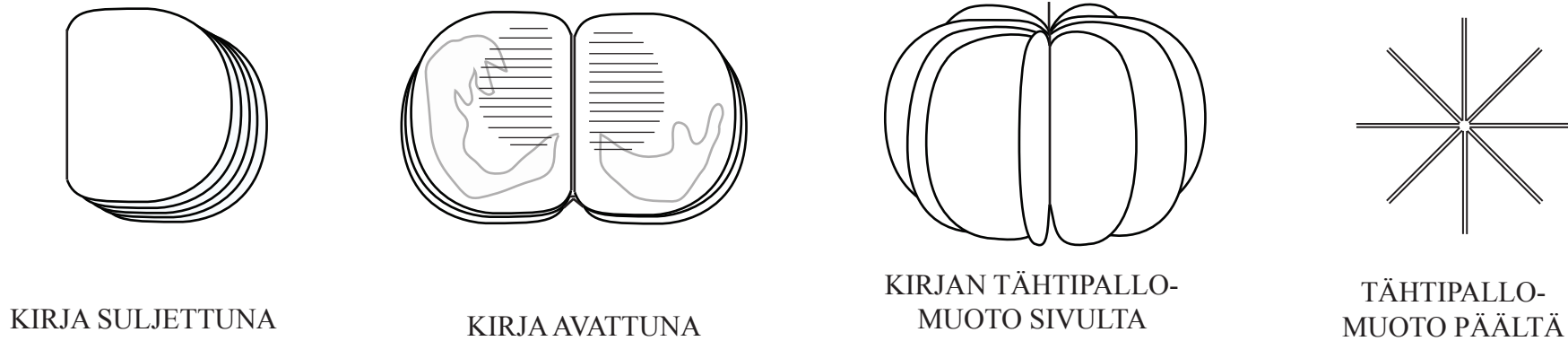
LIITE 7:

KIRJAN RAKENNE

KIRJAN SIDONTA

KIRJAN ULKOMUOTO

LIITE 8:

Elämää satumetsässä

Oli eräs loppukesän päivä, kun kertomus alkaa. Jeremias oli juuri aamupäiväunillaan ja näki makoisaa unta jäniskiusauksesta, jota koristi persiljanoksa. Se maikkuteli suutaan kuin olisi oikeasti maistellut herkkua, ja tämä huvitti Alppua, joka oli tullut hakemaan Jeremiasta leikkimään. ”Etpä taida nyt keritä leikkiä”, kuiskasi Alppu ja siirsi ison kuusenoksan sivuun, päästäkseen pois Jeremiaan unikolosta.

Päivä oli alkanut sateisena ja, vaikka pilvien syliote oli yhä tiukka, auringonsäteet alkoivat kurkistella jo kainaloiden alta. Alppu hyppelehti iloisena lempipakkaansa metsänreunamille, josta niitty alkoi, ja heittäytyi sen korkeaan heinikkoon. Heinä oli niin korkeaa, että vain pieni hännänpää jäi koko eläimestä näkyville. Alpulla oli hyvä olla ja hän yllätti itsensä hurisevalla kehräyksellä. Hän huomasi, ettei oikeastaan haitannut yhtään, ettei hän leikkikaveria saanutkaan.

Kehräminen voimistui voimistumistaan. Alppu sulki silmänsä kuunnellakseen omaa ääntään. Linnut lauloivat taustalla ja se loi kehräyksen ja tuullessa keinuvan heinikon kanssa mainion sävelmän.

Ärsyttävä surina rikkoi tunnelman. Alppu raotti toista silmäänsä ja havaitsi jonkun juuri laskeutuneen nenänsä päälle. Se oli ISO metallinhoitoimen Kärpänen, joka oli löytänyt kiinnostavan vaaleanpunaisen nenän keskeltä heinikkoa. ”Oi, mikä herrnkullinen znenu! Zizältää varrrrmazti paljon bakzteereja.” Kärpänen jutteli itselleen eikä siksi huomannut, ettei nenän omistaja ollutkaan halukas jakamaan omastaan pienelle kakkakärpäselle.

Alppu pomppasi ylös heinikosta ja oli valmiina muutamaan terävään maukaisuun, mutta tämä jäi vain aikeeksi, sillä samassa Alppu näki jotakin hyvin mielenkiintoista. ”Hei, mikä toi on? Mikä toi on? Lehty! Ihana keltainen syksyn lehtykäinen. Oi, kuinka se kieppuu tuulen mukana, tahtoo selvästi mun kanssani leikkiä!” Alppu ei voinut leikkivietilleen mitään, se lähti salamana puusta pudonneen lehden perään. Kärpänen katseli tätä päätöntä pomppimista ja pyrähtelyä, väijymistä ja pyllynpyöröttelyä, pudisti sitten päätään ja totesi itselleen: ”Kissat... Kuluttavat aikansa mitättömiin askareisiin.” Kärpänen ei kestänyt katsella tätä ajan haaskausta pidempään, vaan päätti lähteä etsimään nenää, joka pysyisi edes hetken paikallaan.

Samaan aikaa Alppu ihmetteli, mihin piiloon lehtykäinen oli mennyt. Se olikin leikin päätteeksi laskeutunut Alpun oman takamuksen päälle.

Jeremias oli herännyt herkku-unestaan. Aurinko taivaalla oli kauneimmillaan ja sen nähdessään Jeremias kuvitteli mielessään ihanan lämpimän hiekkarannan. Hän tiesi syrjäisen paikan, jota varmasti kukaan metsän asukki ei ollut löytänyt. Jeremias kuvitteli jo, kuinka kaivaisi viileän kolosen kuumaan hiekkaan ja heittäytyisi siihen lekottelemaan loppupäiväksi. Jeremias loikkelehti iloisesti läpi metsän salaiseen hiekkarantaansa. Hän etsi katseellaan sopivaa kolosen paikkaa, kunnes... ”Patti sentään!” Jeremiaan loikka pysähtyi kesken ilmalennon ja hän putosi ryminällä maahan. Suuri pettymyksen tunne valui hitaasti kuonon päästä aina hännänpään viimeiseen karvaan saakka. Jeremias oli nähnyt Siirin kellumassa rantavedessä ja vilvoittelemassa itseään siipiään räpytellen. Jeremias oli aikeissaan painua takaisin unikolonsa, mutta Siiri oli jo huomannut hänet ja huuteli raakkuvalle äänellä Jeremiasta liittymään seuraansa. Vastentahtoisesti Jeremias kaivoi pienen kolosen hiekkaan lähelle Siiriä ja kävi makuulle, vaikka - täytyy sanoa - tunnelma oli mennyt pilalle.

Tunnelmaa ei nostanut yhtään se, että Siirin äänekäs poikue saapui läiskyttelemään vettä Jeremiaan viereen. Muutama satunnainen ötökkä tuli myös paikalle, eikä mennyt kauaa, kun Kasper ja Alppukin peuhasivat hietikolla. Päivä oli pilalla, mutta minkäs teet...

Hetken päästä Alppu keksi aivan uuden leikin. Se juoksi innokkaana mäen päälle ja kutsui ystäviään mukaan touhuamaan. ”Mitäpä, jos hypittäisiin pomppuja?, sellaisia oikein korkeita pomppuja ja koetettaisiin saada vaahteranlehtiä puista” ,Alppu ehdotti ja oli varma, että toiset eläimet jo pompahtelivat uuden leikin tahdissa. Koitti hetken hiljaisuus ja Alpulla tuli kummallinen tunne siitä, etteivät pomput ehkä sopineetkaan tähän hetkeen, eivätkä varsinkaan ne korkeat - vaahteranlehdistä puhumattakaan. Niinpä Alppu alkoi potkiskella maassa makailevia käpyjä ja oli niin kuin ei olisi

koskaan kuonoaan avannutkaan.

Alppu yritti olla kuin äskeinen ei vaivaisia häntä, mutta pian hän huomasi kuinka loukkaantuminen alkoi nousta hänen pyöreästä vatsastaan kohti kuonoa. Alppu vaistosi, että jos hän ei pian poistuisi paikalta, saattaisi osa loukkaantumisesta livahtaa ulos äänenä, jonka muut kuulisivat ja ymmärtäisivät. Sitä Alppu totisesti ei halunnut. Alppu juoksi sammaleista rinnettä alas niemenkärjen toiselle puolelle. Kyyneleet työntyivät väkisin esiin ja näkymä muuttui sameaksi. Pienet havunalut ilmestyivät aavemaisesti Alpun kulkureitille ja saivat hänet kompastelemaan. Onneksi Alppu oli jo niin kaukana muista eläimistä, että tuskin kukaan kykeni kuulemaan vaimeaa niiskutusta.

Kasperä oli huomannut Alpun loukkaantumisen. Oikeastaan hän olisi mielellään leikkinyt pomppuleikkiä Alpun kanssa, mutta ei vain ollut rohjennut sanoa mitään. Hän oli nimittäin kuullut muiden eläinten kuiskailleen leikin olevan lapsellinen, eikä Kasperä halunnut olla lapsellinen. Asia painoi kovasti Kasperin mieltä ja hänen päänsä painui alas. Aamun sade oli jättänyt jälkeensä vesilätäköitä hietikkoon ja pieni kyynel tipahti Kasperin silmäkulmasta yhteen niistä. Kasperä katseli kyyneleen aikaan saamaa aallokkoa, kunnes lätäkön pinta palautui tasaiseksi. Ja... Voi kauhistus, mitä Kasperä näkikään! Kasperä näki oman peilikuvan, juu kyllä vain, aivan niin kuin kuuluukin, mutta oli siellä muutakin. Kasperin pään päällä istui omahyväisesti vörnistelevä pieni ja hyvin punainen Piru!

”Hetkinen! Sinäkös tämän takana oletkin? Mene pois sieltä, en pidä siitä, että painat mieltäni!” Kasperä karisti Pirun matkoihinsa ja hänen olonsa keveni saman tien. Heti kun Piru oli hävinnyt näkyvistä, oli Kasperä tehnyt päätöksen, että pyytäisi anteeksi Alpulta ja kysyisi, jos tämä vielä haluaisi leikkiä. Kasperä etsi maasta suloisimman löytämänsä kävyn ja koristeli sen haavanlehdellä. Tämä lahja lämmitti oitis Alpun sydämen ja he leikkivät Kasperin kanssa monta tuntia pomppuleikkiä.

Jeremias oli saanut tarpeekseen auringosta ja piipittävästä sorsanpoikasista ja oli tullut katselemaan pomppuleikin edistymistä. Kesken yhden oikein komean pompun kuului hassu ääni Kasperin suunnalta. ”Sinähän pieraisit!” huudahti Alppu ja nosti oikean etutassunsa vaistomaisesti nenälleen.

”E-en, Enhän minä!” puolustautui Kasperä syytökseen. ”En minä pieraissut, sehän oli vain... aivan sellainen... pikkuruinen, tuhiseva rupsu...”, totesi Kasperä lopulta painaen päänsä hitaasti alas häpeissään ja näyttäen samalla etukäpäliensä varpaiden kynsillä, minkä kokoinen oli pikkuruinen.

Ja olihan se...

Vaikka päivä oli ollut kaunis, ei ilta jaksanut enää kaunistella. Se nosti ilmoille jäätävän tuulen ja ajoi metsän asukit unisuojiinsa. Kasperä vetäytyi niin tiiviiksi palloksi kuin vain ikinä saattoi ja keräsi näin kaiken saatavilla olevan lämmön itseensä. Lopputuloksena oli vain pieni pörröinen harmaa pallura, josta ainoana tunnistettavana yksityiskohtana pystyi erottamaan vaaleanpunaisten varpaiden sekamelskan. Sieltä palluran keskeltä Kasperä mietiskeli päivän tapahtumia ja rupsu harmitti häntä yhä. ”Että pitikin Jeremiaan olla paikalla, kyllä nolottaa...”, Kasperä murahteli itsekseen.

Kylmä ilma oli puhaltanut inhottavasti Jeremiaan unikoloon, ja koska hän tiesi, että Kasperilla oli suojainen nurkkaus pienen mökkösen alla, päätti hän lähteä vierailulle. Moni muu rannan asukki oli oivaltanut saman ja sudenpojan oli hieman vaikea enää löytää Kasperia joukosta. Lopulta tämä kuitenkin löytyi ja Jeremias painautui Kasperin vierelle. ”Unohda jo se rupsu, sattuuhan niitä...”, Jeremias kuiskasi Kasperin korvaan ja nuolaisi kyyneleen Kasperin poskiturkilta. Kasperin mieli keveni ja Jeremiaan lämmittäessä vierellä nukahti hän pian onnelliseen koiranuneen.

Ja nyt kun kertomus oli päässyt loppuun, vaihtui kesä syksyyn. Maa peittyi keltaisista lehdistä ja Alpulla riitti leikkikavereita.

Hän kun niin piti lehdistä...

LIITE 9

Esittelyteksti hopeaeläinten säilytysrasiassa

SATUMETSÄN ASUKIT

ALPPU

Alppu on pikkuinen kissa. Hän tykkää leikkiä, leikkiä, leikkiä... Erikoisesti Alppu pitää tuulen mukana leijailevista puunlehdistä, joita hän kutsuu lehtykäisiksi.

KASPERI

Kaspero on ilooinen koira. Alppu on hänen paras ystävänä, mutta Kaspero haluaa tulla toimeen myös muiden metsän asukkien kanssa. Kaspero on kova rupsuttelemaan ja siksi kaverit usein nauravat hänelle. Silloin Kaspero nolottaa.

SIIRI

Siiri on hyvin utelias ja seurallinen sorsa. Hänellä on suuri ja hyvin äänekäs perhe. Siiri ei päästä poikasiaan koskaan silmistään ja on siksi hyvin kiireinen. Sen vuoksi häntä ei usein näekään.

JEREMIAS

Jeremias on rauhallinen susi. Hän on vielä nuori, mutta kaveruksista silti kookkain ja arvostetuin. Jeremias rakastaa omaa rauhaa ja, koska on yöeläin, hän nukkuu mielellään pitkälle päivään.